

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

NEŞET ERTAŞ VE ABDALLIK GELENEĞİNİN DURUMU

Hazırlayan

Mehmet BEKTİK

Türk Müziği Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Tolga KARACA

TOKAT-2021

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Dr. Öğr. Üyesi Tolga KARACA danışmanlığında hazırlamış olduğum “Neşet Ertuş ve Abdallık Geleneğinin Durumu” adlı Yüksek Lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

13/09/2021

Tez Yazarı (Mehmet BEKTİK)

TEŞEKKÜR

Her zaman bilgileri, tecrübeleri ile yol gösteren, desteklerini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Tolga KARACA'ya teşekkürlerimi sunarım. Araştırma boyunca desteklerini ve fikirlerini eksik etmeyen Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ'a, Dr. Öğr. Üyesi M. Erhan YİĞİTER'e, görüşme sorularını belirlememe yardımcı olan Prof. Dr. Kubilay KOLUKIRIK'a ve Dr. Öğr. Üyesi Bekir TANYERİ 'ye, ders dönemlerimde bilgilerini eksik etmeyen Prof. Dr. Serpil UMUZDAŞ'a, Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU' na ve Doç. Dr. Gamze KÖPRÜLÜ' ye, Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Müdür yardımcısı Eyüp TEMUR' a, kıymetli zamanlarını bana ayırıp tarafsızca sorularımı cevaplandıran Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu kadrosunda yer alan Abdal müzisyenlere, Tez çalışmamda fikirlerini ve hayatımın her alanında gerek motive ederek gerekse yardım ederek destek vermeye çalışan aileme, hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim. Araştırmanın literatür alanının oluşturulmasında yönlendirmeleriyle yardımcı olan ve her zaman yanımda olan eşim Gözde BEKTİK' e desteklerinden dolayı sonsuz teşekkür ederim.

NEŞET ERTAŞ VE ABDALLIK GELENEĞİNİN DURUMU

ÖZET

Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Kırşehir ve çevresinde sürdürülen Abdallık geleneğinde, Abdal aşireti mensubu müzisyenlerin kendilerine özgü sosyal, kültürel, dinsel, ekonomik yaşam tarzları ve temsil ettikleri müzik kültürünün icra biçimleri, repertuarı ve kültürel aktarımı boyutlarında değişimlerin olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada; Orta Anadolu bölgesinin Kırşehir ilinde yaşayan Abdalların, Orta Anadolu müzik geleneğinin temsilcileri olarak Neşet Ertaş'ın vefatından sonra sosyal, kültürel, sanatsal ve ekonomik durumları ve değişimlerinin incelenerek mevcut durumun betimlenmesi amaç edinilmiştir. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma grubunu, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13(on üç) Abdal sanatçı oluşturmuştur.

Verilerin toplanması için kütüphane ve arşiv taramalarına dayalı kapsamlı bir literatür çalışması ile birlikte internet araştırmaları yapılmıştır. Araştırma sürecinde, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13 (on üç) Abdal sanatçı ile “Yapılandırılmış Görüşme” türünde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler düzenlenerek rapor haline getirilmiş, “Betimsel Analiz” yaklaşımıyla yorumlanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde Abdallık geleneğini sürdüren müzisyenler tarafından Neşet Ertaş'ın hem ürettiği eserlerin icrası anlamında hem de sanatçı kişiliğiyle örnek alındığı, geçmişten günümüze zaman içerisinde geleneğin temsil ettiği müzik kültüründe ve yaşam tarzlarında bazı değişimlerin gerçekleştiği, belirli bir yaşın üstünde olan Abdal aşireti mensubu müzisyenlerin genç kuşak Abdallara göre yöresel müzik repertuarlarına daha sadık kaldıkları, genç müzisyenlerin ise icra tekniklerinin ve repertuarlarının çeşitlilik gösterdiği, zaman içerisinde müzisyenlik mesleğinin değer kaybettiği ve genç yetişen Abdalların bu mesleği bu nedenle tercih etmedikleri, inançlarında Alevi- Bektaşî ile ilgili

ritüellerin genel anlamda yaşatılmadığı, Abdal müziğini dünyaya tanıtmaları, genç yetişen Abdal aşireti çocuklarının eğitime önem verdikleri ve farklı mesleklere yöneldikleri, kültür bakanlığı “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” isimlerinin “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak değiştirilmesi sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelime: Neşet Ertaş, Abdallık Geleneği, Kırşehir Müzik Kültürü, Müzik, Halk müziği.

ABSTRACT

After Neşet Ertaş's death, it is thought that in the tradition of Abdal, which was continued in Kırşehir and its surroundings, there were changes in the social, cultural, religious, economic lifestyles of the musicians belonging to the Abdal tribe and the performance styles, repertoire and cultural shift of the music culture they represent.

This study is aimed to describe the current situation by examining the social, cultural, artistic, and economic situations and changes of the Abdals living in the province of Kırşehir in the Central Anatolian region, after the death of Neşet Ertaş as the representatives of the Central Anatolian music tradition. A descriptive method was used in the research. The research group which was consist of thirteen Abdal performers who are in the Masters' Music and Play Group and staffed by the Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism and also Kırşehir Provincial Culture and Tourism Directorate.

A comprehensive literature study based on library and archive searches with internet searches was carried out for collecting data. During the research process, "Structured Interview" type interviews were conducted with thirteen Abdal artists in the Masters' Music and Play Group, who are in the staff of the Kırşehir Provincial Culture and Tourism Directorate and Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism. The data obtained as a result of the interviews were organized, reported, and interpreted with the "Descriptive Analysis" approach.

When the data obtained in the research is evaluated, it has seen that Neşet Ertaş has been taken as an example both in terms of the performance of the works he produced and with his artist personality, some changes have occurred in the music culture and lifestyles represented by the tradition from past to present, and member of the Abdal tribe who is over a certain age musicians remained more loyal to the local music repertoires than the younger generation musicians. The performance techniques and repertoires of the young musicians varied. The musicianship profession lost value over time therefore the young Abdals did not choose this profession. The rituals related to Alevi-Bektashi were not kept alive in Abdals beliefs, It has been concluded that Abdal music is introduced to the world, young Abdal tribe children attach importance to education and tend to different professions also they think it should be changed

the Ministry of Culture "Masters Music and Play Group" name as "Neşet Ertaş Masters Music and Play Group".

Key Words: Neşet Ertaş, Abdallık Tradition, Kırşehir Music Culture, Music, Folk Music.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası.....	i
Teşekkür.....	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	v
İçindekiler	vii
Kısaltmalar	ix
Fotoğraflar Listesi	x
GİRİŞ.....	1
Yöntem	4
Araştırmanın Modeli	4
Çalışma Grubu.....	5
Sınırlılıklar.....	5
Veri Toplama Aracı.....	5
Veri Toplama Süreci.....	5
Toplanan Verilerin Analizi.....	6
Problem Durumu	6
Problem Cümlesi	7
Alt Problemler	7
Araştırmanın Amacı	7
Araştırmanın Önemi	7
Varsayımlar/Sayıtlılar.....	8
BÖLÜM 1: ABDALLIK	9
1.1. Abdallığın Tanımı	9
1.2. Abdallığın Kökeni	11

1.3. Abdallık Geleneği.....	13
1.4. Abdallarda Müzik.....	14
1.5. Kırşehir Abdalları.....	17
1.5.1. Kırşehir Abdal Geleneği.....	19
1.6. Neşet Ertaş'ın Abdallar Üzerinde Etkisi	21
BÖLÜM 2: NEŞET ERTAŞ	24
2.1. Neşet Ertaş' ın Hayatı.....	24
2.2. Neşet Ertaş' ın Kırşehir Yöresine Katkı Sağladığı Eserler	28
2.3. Neşet Ertaş' ın Sanatçı Kimliği	29
BÖLÜM 3: BULGULAR.....	32
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	50
SONUÇLAR.....	50
ÖNERİLER.....	54
KAYNAKLAR.....	56
İNTERNET KAYNAKLARI	60
EKLER.....	62
ÖZGEÇMİŞ.....	81

KISALTMALAR

- vb. Ve benzeri.
vd. Ve diğçerleri.

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf No	Sayfa No
Fotoğraf 1. Abdallar ve Müzik.....	15
Fotoğraf 2. Abdallar ve Davul- Zurna Ekibi.....	16
Fotoğraf 3. Abdallar ve Neşet Ertaş'ın Android Heykeli.	22
Fotoğraf 4. Muharrem Ertaş ve Ailesi.....	24
Fotoğraf 5. Neşet Ertaş'ın Konser Anı.....	28
Fotoğraf 6. Muharrem Ertaş'ın Arşivlerdeki Eski Fotoğrafı.	62
Fotoğraf 7. Neşet Ertaş'ın Gençliğinden Bir Kare.....	63
Fotoğraf 8. Neşet Ertaş'ın Android Heykeli.	64
Fotoğraf 9. Neşet Ertaş.....	65
Fotoğraf 10. Kırşehir Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu.....	65
Fotoğraf 11. Behsat Karakuş ile Görüşme Sonrası.	66
Fotoğraf 12. Özdemir Göçer ile Görüşme Sonrası.....	67
Fotoğraf 13. Tamer Karakuş ile Görüşme Sonrası.....	68
Fotoğraf 14. Aydın Çekiç ile Görüşme Sonrası.	69
Fotoğraf 15. Vedat Öz ile Görüşme Sonrası.	70
Fotoğraf 16. Burhan Ertaş ile Görüşme Sonrası.	71
Fotoğraf 17. Zafer Başaran İle Görüşme Sonrası.....	72
Fotoğraf 18. Alican Ertek ile Görüşme Sonrası.	73

Fotoğraf 19. Bektaş Şahin ile Görüşme Sonrası.	74
Fotoğraf 20. Ali Çakıcı ile Görüşme Sonrası.	75
Fotoğraf 21. Birol Ertaş ile Görüşme Sonrası.	76
Fotoğraf 22. Uğur Yurdakul ile Görüşme Sonrası.	77
Fotoğraf 23. Adem Göçer ile Online Görüşme Esnası.	78
Fotoğraf 24. Kırşehir Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu ile Görüşme Esnasında.	79
Fotoğraf 26. Neşet Ertaş'ın Kabri.	79

GİRİŞ

Müziğin, toplumların kültürlerinin bir ögesi olmakla beraber, kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında bir araç olduğunu söylemek mümkündür. Aşağıda konuyla ilgili görüşlere yer verilmiştir.

Uçan' a göre, müziğin kültürel işlevlerini; “bireysel-toplumsal kültürü ve kültürel özellikleri oluşturmak, geliştirmek, çeşitlendirmek, zenginleştirmek, koruyarak taşımak ve kuşaktan kuşağa aktarmak” şeklinde tanımlamıştır. Diğer bir aktarımıyla; müziğin, toplumların kültürleri içerisinde kültürün en önemli öğelerinden birisi olduğunu söylemek mümkündür. Uçan, müziğin bir kültür ögesi olduğunu, kültürün öbür öğeleriyle etkileştiğini ifade etmiştir (Uçan, 2005:27).

Ersoy' a göre, “Sözlü Kültür ve Sözlü Tarih İlişkisi Üzerine Bazı Görüşler” isimli makalesinde sözlü kültür ortamını: “Her topluluk, değişik unsurlardan teşekkül ettiğinden maddi, manevi bütün kültür ürünleri, ait olduğu topluluğun kimliğini temsil eder. Kültür sahasında her ne varsa, onların hepsinin yansımalarını sözlü kültür ortamında bulmak mümkündür” şeklinde tanımlamıştır (Ersoy'dan akt.: Özata, 2007: 17).

Toplumların birikimlerini sözlü olarak aktarmalarıyla ilgili olarak Baldini (2000) şunları ifade etmektedir: “İnsanlar, binlerce yıl bilgisini salt sesi ile aktarmıştır. Kavramlar ve bilgi ağızdan ağıza dolaşarak yavaş adımlarla yürüncesine yayılmıştır. Sözlü kültürde, yani yazısı olmayan bir kültürel ortamda yaşayan insanın belgeleri yoktur, sadece belleği vardır” (Baldini'den akt.: Batuş, 2000:9).

Türk toplumunun kültüründe de müzik, kültürün ve toplumsal yaşamın önemli bir ögesi olarak yer almıştır. Uçan, Türk kültüründe müziğin önemli bir kültürel öge oluşunu şu şekilde ifade etmiştir: “Hunlar döneminde müzik, Türk devlet ve toplum yaşamının, din ve devlet törenlerinin, şölen ve eğlencelerin, kısacası resmi, dini, askeri ve sivil yaşama ilişkin düzenleme ve etkinliklerin başta gelen öğelerinden biriydi” (Uçan, 2000:22).

Türk müzik kültürüne dair ilk izlere M.Ö. III. Bin yıllarına ait Altay- Türk kültürüne ait kalıntılarda rastlanıldığı, Türklerin göçüp yerleştiği ve devlet kurup egemen olduğu ülkelerin

tümünü kapsayan bu kültürel birikimin çeşitli süreçlerden geçerek günümüze ulaştığı birçok kaynakta bildirilmektedir (Budak,2000:23-25 ve Ögel,1991:2).

Türk kültüründe de müzik, gelecek kuşaklara sözel yollarla ve usta-çırak ilişkisiyle aktarılmıştır. Uçan, “müzik yapmada ve yaratmada, öğrenmede ve öğretmede kuşkusuz doğaçlamanın ve göreneğin yerinin büyük olduğunu, şaman olabilmek için gerekli ön belirtileri kararlılık ve direngenlikle gösteren genç şaman adayının, bilgili, deneyimli ve yaşlı, usta bir şamanın yanında yetiştirilip eğitildiğini” bildirmektedir (Uçan, 2000:19).

Türk müziği öğrenimi ve öğretiminde, eserleri dinleyerek söylemeye ve çalmaya çalışmanın, bizzat musiki ustalarından ders alarak, onların yaptıklarını gözlemleyerek yapmaya çalışmanın büyük önemi vardır (Özata, 2007:7).

Müzik sanatı, toplumsal ve psikolojik olarak, yaşadığı toplumun kültürüne ait, zaman içerisinde zamanın gerektirdiği değişimlerinde etkisiyle, kendisini sürekli güncelleyen veya güncel tutan ve kültürün yansıtıcısı olarak kendi halinde devam eden bir sanat olmayı sürdürmüştür. Müzik türlerinden biri olan, araştırmacılar ve yazarlar tarafından kültürel birikimiyle ilgi duyulduğu düşünülen halk müziğinin; ilişkin olduğu bir topluluğun kültürüne ve geçmişten bugünlere kadar nesilden nesile aktarılmasında önemli yere sahip olduğu, devam ettiği kültürün yaşantısını kendi diline almış olduğu, toplumlararası ilişkileri etkilediği ve toplumlar arası ilişkilerden etkilendiği, sanat açısından endişe duyulmadığı, müziğin teorik incelikleri düşünülüp plan yapılmadan genel anlamda bestecinin içinden geldiği gibi üretildiği ve kuşaktan kuşağa sözlü kültür aktarımıyla zaman içerisinde varlığını devam ettiren bir sanat türü olduğu düşünülebilir.

Türk kültür tarihi içinde ozanlık geleneği en eski ve köklü anlatım kurumlarımızdan biridir. Bu kurum tarihi süreç içinde geçirdiği kültürel değişim sonucu ‘âşıklık geleneği’ biçiminde varlığını sürdürmüştür (Özarslan, 2001: 1).

Amerikalı müzikolog Jeff Todd Titon halk müziğini, geleneksel olan ve bölgesel-etnik bir temele dayalı küçük gruplar arasında sıkça çalınan, sözlü aktarımlar içeren, çoğunlukla da gündelik yaşamdaki yüz yüze iletişim aracılığıyla toplumsal etkileşimi vurgulayan müzik türleri olarak tanımlamıştır (Titon’dan akt. Büyükyıldız, 2009: 90).

Halk müziği, halkın kendisi tarafından yetişen veya besteledikleri eserlerin bestecilerine ulaşılamayan halk sanatçılarının halk müziği kuralları ile, farklı veya kendilerine has bir biçimde ortaya koydukları müzik bestelerinin tamamına denir (Demirsipahi, 1975: 7).

Halk müziği, bir milletin özüne ait müziktir. Herhangi bir etki altında kalmadan, gün geçtikçe halkın malı olan, kulaktan kulağa, dilden dile aktararak, kuşaklar arası ilk günkü tazeliklerini koruyan ve ayrıca kent müziğinden etkilendiği gibi kent müziğine de etkileyen bir müziktir (Sözer, 1996: 323).

Türk halk müziğinin, Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya geçmişten günümüze kadar varlığını devam ettirmiş gelenek ve görenekleri, kültürel mirası, toplumsal değişimleri, kahramanlıkları ve bunun gibi birçok verileri barındıran, eserlerinin genellikle bestecileri bilinmeyen, anonim olarak adlandırılan ve toplumun ortak değeri olan bestelerden meydana gelen, müzikal form ve farklı makam çeşitleriyle zengin olmasının yanında yöresel özellikler olarak da geniş kapsamlı bir müzik türü olduğu söylenebilir. Her yörede halk müziği geleneğini, bölgenin diğer sözlü kültür ürünleriyle birlikte yaşatan ve müzisyenliği yaşam biçimi haline getirmiş, müzik kültürünün yaşatılması ve aktarılması açısından oldukça önemli işlevleri gerçekleştiren zümrelerin olduğu bilinmektedir. Orta Anadolu bölgesinde de Abdalların, halk müziğinin temsili ve gelecek kuşaklara aktarımı noktasında etkili olduklarını söylemek mümkündür.

Abdallık geleneği ve icracıları incelenirken, bu geleneğin ve kültürün temsilcilerinden Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Hacı Taşan ve Çekiç Ali üzerinde durulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Abdallar, kendilerine özgü kültürleri ve yaşam biçimleri ile Anadolu'da önemli bir müzisyen topluluğudur. Farklı yaşam tarzları gerek inançlarında gerekse gelenek ve göreneklerinde kendilerine has kültürlerinin ana unsuru olmuştur. Anadolu'da müzik kültürünü yaşatan zümreler içerisinde özgünlükleriyle öne çıkan Abdal topluluğu etraflarına yansıttıkları güzel ve örnek davranışlarıyla müzik kültürünün devam etmesini sağlamışlardır. Kendilerine ait inanç ve davranışlarla devam ettirdikleri yaşamları boyunca, mesleklerini nesilden nesile ulaştırarak değerli bir topluluk oluşturmuşlardır (Parlak, 2012: 289).

Bozlak söyleme geleneğinin bilinen temsilcisi Muharrem Ertaş'ın oğlu Neşet Ertaş, babasından ve diğer ustalarından usta-çırak ilişkisiyle aldığı müzik kültürünü ve bağlama icrasını özgün sanatsal üretimleriyle zenginleştirerek günümüze taşımış ve Orta Anadolu'da başlayan sanat yaşamını çoğunlukla Ankara, İzmir ve İstanbul illerinde sürdürerek Orta Anadolu bölgesi karakteristik formlarının daha büyük kitleler tarafından tanınmasını ve farklı bölgelerde de dinlenilmesini sağlamıştır.

Kırşehir Abdallarından önemli bir yere sahip olan Neşet Ertaş, ses ve saz ustası olarak sadece Türkiye'de değil, yurt dışında da üstün yeteneği ile herkesçe tanınarak Abdallara karşı ilgi odağı oluşturulmasını sağlamıştır. Bu sayede Abdallar, sergiledikleri müzik türü ve gelenekleri ile Kırşehir'i ülke gündeminde tutmayı başarmışlardır. Neşet Ertaş'ın yaşamının bir kısmını yurt dışında geçirmesi, Abdallar üzerinden yapılan çalışmalarda Kırşehir'de bulunan Abdalların kaynak kişi olmasını sağlamıştır (Erkan, 2009: 232).

Neşet Ertaş'ı anlamak için Abdal geleneğini, Abdal geleneğini anlamak için ise Neşet Ertaş'ı anlamak gerekmektedir. Her ikisi de ayrı ayrı düşünülemez (Parlak,2012: 291). Bu nedenle Neşet Ertaş'ın vefatından günümüze kadar Abdal geleneğinde bir değişiklik olup olmadığı araştırılmaktadır.

Neşet Ertaş'tan sonra Abdal geleneğinin günümüzdeki durumunu, müzik kültürü ve yöresel icra boyutlarıyla betimlemeye odaklanan bu çalışmada, ortaya konulan verilerin önemli olduğu ve etraflıca ele alacağımız bu konunun halk müziği geleneği ile ilgili araştırma literatürüne katkı sağlayacak olması açısından da önem arz ettiği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve yorumlanması konularına yer verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden betimsel yöntem belirlenmiştir. Araştırma bir durum tespiti yapma çalışmasıdır. Durum çalışması bir ya da birden fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntemdir (Memillan'dan akt, Büyüköztürk, vd, 2019: 23). Abdallık

geleneği ile ilgili sosyal, kültürel ve müziksel icralar bakımından durum tespiti yapılmış ve Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Abdallık geleneğinin günümüzdeki durumu betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde görüşme, gözlem ve literatür taraması yöntemlerinden yararlanılmıştır.

ÇALIŞMA GRUBU

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” üyesi olan toplamda 13(on üç) Abdal sanatçı bulunmaktadır. Çalışma grubu olarak, grup üyesi olan Abdal sanatçıların tamamıyla çalışılmıştır.

SINIRLILIKLAR

Bu çalışma; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13(on üç) Abdal sanatçı ile gerçekleştirilen görüşmelerle ve Abdallık geleneği ile ilgili alan araştırmalarından ulaşılabilen çalışmalarla sınırlıdır.

VERİ TOPLAMA ARACI

Bu çalışma ile ilgili verilerin toplanması için öncelikle internet veri tabanında, kütüphane ve arşivlerde kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Veri toplama sürecinde, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13(on üç) Abdal sanatçı ile “Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme” yaklaşımına uygun biçimde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım, “dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve her görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur” (Patton akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008: 123).

VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırma verileri 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılı bahar dönemi içerisinde toplanmıştır. Veriler T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13(on üç) Abdal sanatçı arasında 12(on iki) Abdal ile yüz yüze gerçekleştirilen bireysel görüşmelerle toplanmıştır. Bir Abdal sanatçı ile ise il dışında olması sebebi ve pandemi dolayısıyla online (çevrimiçi) olarak görüşme yapılmıştır. Bu süreçte araştırmacı tarafından Abdal sanatçılara görüşme soruları sorulmadan

önce gerekli açıklamalar yapılmış ve görüşme soruları sorularak cevaplar toplanmıştır. Veri toplama çalışmaları 01.01.2021 – 15.02.2021 tarihleri arasında sürdürülmüştür.

TOPLANAN VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın genel amacı kapsamında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13(on üç) Abdal sanatçı ile görüşme yapılarak Neşet Ertaş'ın vefatından öncesinde ve sonrasındaki Abdallık geleneğinin sosyal, kültürel, dinsel, ekonomik yaşam tarzları ve temsil ettikleri müzik kültürünün icra biçimleri, repertuarı ve kültürel aktarımı boyutlarında durum tespiti yapılmıştır. Bu yapılan durum tespitinden sonra karşılaştırmalar yoluyla hangi değişikliklerin mevcut olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme soruları oluşturulurken 20 (yirmi) soruyu içeren bir soru havuzu oluşturulmuş, kapsam geçerliği sağlanması için oluşturulan “Uzman Değerlendirme Formu” üç uzmanın görüşüne sunulmuş ve uzman değerlendirmelerinin sonucunda soru havuzundan seçilen on soru ile, görüşme formu” yeniden yapılandırılmıştır.

Türnüklü’ ye göre; görüşmede kayıt altına alınan seslerin çözümlenmesinde güvenilirliğin artırılması için çözümleme tutarlılığına bakılması gerekmektedir. Bunun kayıt altına alınan seslerin bölümünün iki farklı zamanda çözümlenerek her iki çözümleme sürecindeki tutarlılığa bakılması gerekmektedir (Türnüklü, 2000: 551). Gerçekleştirilen görüşmelere ait ses kayıtları araştırmacı tarafından dikte edilmiş ve Güvenirlik sağlanması açısından iki uzman tarafından tekrar karşılaştırılarak metinler üzerinde gerekli eklemeler ve değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada yer alan katılımcılar Abdal sanatçı oldukları için kısaltma olarak “A” kullanılmış, ayrıca görüşme sırasına göre numaralandırma yapılarak katılımcılar “A1”- “A13” şeklinde gösterilmiştir.

PROBLEM DURUMU

Bu çalışmada; Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Kırşehir'deki Abdal geleneğinin sosyal, kültürel, dinsel, ekonomik yaşam tarzları ve temsil ettikleri müzik kültürünün icra biçimleri, repertuarı ve kültürel aktarımı boyutlarında değişikliklerin olup olmadığı, varsa hangi

boyutlarda hangi değişikliklerin olduğunun tespitine yönelik problem ve alt problemler ele alınmıştır.

PROBLEM CÜMLESİ

Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Kırşehir'deki Abdallık geleneğini sürdüren Abdal müzisyenlerin, kendilerine özgü sosyo-kültürel yaşamları ve müzik icra-tekniklerinde değişiklikler olmuş mudur?

ALT PROBLEMLER

- 1- Neşet Ertaş, sanat yaşamıyla Abdallık Geleneğini yaşatan müzisyenleri nasıl etkilemiştir?
- 2- Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Abdallık geleneğinin temsil ettiği müzik kültüründe repertuvar açısından değişiklikler gerçekleşmiş midir?
- 3- Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Abdallık geleneğinin temsil ettiği müzik kültüründe çalgılar ve icra biçimleri açısından değişiklikler gerçekleşmiş midir?
- 4- Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Abdallık geleneğinin sosyo-kültürel boyutlarında değişiklikler gerçekleşmiş midir?
- 5- Abdal aşireti mensupları olarak karşılaştığınız problemler nelerdir?
- 6- Abdal aşireti mensupları, temsilcisi oldukları müzik geleneğinin günümüzdeki durumunu nasıl değerlendirmektedirler?
- 7- Günümüzde Abdallık geleneğinin yaşatılmasını olumlu/olumsuz etkileyen etkenler nelerdir?
- 8- Abdal aşireti mensupları, temsilcisi oldukları müzik geleneğinin geçmişteki durumunu nasıl değerlendirmektedirler?
- 9- Abdal aşireti mensuplarının, müzisyenlik dışında ilgilendikleri farklı meslek dalları var mıdır?
- 10- Kültür bakanlığı Kırşehir İl Kültür Müdürlüğü Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda görev alan sanatçılar ne kadar süredir kadrolu çalışmaktadırlar ve kadrolu olarak müzisyenlik yapıyor olmaları yaşam koşullarını nasıl etkilemektedir?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada Orta Anadolu bölgesinin Kırşehir ilinde Abdallık geleneğini sürdüren müzisyenlerin kendilerine özgü sosyo-kültürel yaşamları ve müzik geleneklerinde Neşet Ertaş'ın vefatından sonra herhangi bir farklılık olup olmadığının ortaya çıkarılması amaç edinilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırmanın, Abdallık geleneğinin ve kültürünün yaşatılması sürecinde, geleneğin kuşaklar arası aktarımını olumlu/olumsuz etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve hem Abdallık geleneğinin en önemli temsilcisi hem de Abdallık geleneğini yaşatan müzisyenler için rol-model olan sanatçı Neşet Ertaş'ın vefatından sonra geleneğin günümüzdeki durumunu farklı boyutlarıyla betimlemeye çalışacak olması açılarından önemli olduğu düşünülmektedir.

VARSAYIMLAR/SAYILTILAR

1. Araştırmaya katılan Abdalların görüşmelere gönüllülük esası ile katıldığı varsayılmaktadır.
2. Katılımcıların, yöneltilen soruları samimiyetle yanıtladıkları varsayılmaktadır.
3. Araştırmanın veri toplama aşamasında, yüz yüze etkileşim aracılığıyla ve Covid-19 nedeniyle internet tabanlı elde edilen veriler arasında bir farklılık olmadığı varsayılmaktadır.

BÖLÜM 1: ABDALLIK

Bu bölümde; geçmişten bugüne Abdallık kavramına yönelik kitap, dergi, araştırma, tez ve makalelerde bulunan tanım ve yorumlara yer verilmiştir.

1.1.ABDALLIĞIN TANIMI

Abdal kelimesinin farklı görüşlerle farklı anlamlara gelen tanımları yer almaktadır. Araştırmalar sonucu elde edilen bazı tanımlar aşağıda verilmiştir.

“Tarihi belgeler, Abdal teriminin yaygın olarak diğer sahalardan çok Anadolu’da kullanıldığını ortaya koymaktadır. Anadolu’da; veli, derviş. Divane, meczup, ahmak, şaşkın, serseri, dilenci vb. birbirinden farklı çok çeşitli anlamlar içeren Abdal sözcüğü; Kalendarî, Haydarî, Işık, Torlak Bektaşî gibi dinî-tasavvufî zümrelerin genel adlandırılışında, Kaygusuz Abdal, Kazak Abdal, Teslim Abdal gibi tasavvuf ehli dervişler ve yol ulularının mahlaslarında, Tahtacı, Kıptî, Geygel, Deveci, Gûvende, Davulcu, Kazancı, Teberci gibi aşiret ve meslekî adlandırmalar ile Abdaldamı, Abdalan, Şedit Abdallı, Abdalbodu gibi mahâl adlarında karşımıza çıkmaktadır. Bu terimin birçok ozan tarafından mahlâs olarak da kullanılmasının nedeni; deyimden engin gönüllülük dünya malına değer vermeme, dervişlik vb. anlamları da içermesindendir” (Parlak, 2013a: 39).

Saruhan’a göre; Arapça asıllı Abdal kelimesi, ortaya çıktığı günden beri anlamında ve ses bilgisinde farklılaşmalarla karşılaşmıştır. Abdal kelimesinin aslı tam anlamıyla bilinmemesine rağmen, farklı görüşlere yer verilmektedir. En fazla kullanılan açıklamalardan biri; Allah’ın yolunda bütün maddi etkenlerden sıyrılmış dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp dine bağlı olarak, dervişlerin ruhları için, arzularının önüne geçerek zorluk çekmeleridir (Saruhan, 2012: 35).

Yılmaz’a göre; Abdal sözcüğü Arapça’ da bedel, bedil kelimelerinin çoğulu olarak bir şeyin veya birinin yerine gelmek anlamında kullanılır. Geçmişteki inanışça dervişler, nefislerini ruhlarına bedel olarak yansıttıklarından bedel ile Abdal arasındaki bağlantının buna bağlı olduğu bilinmektedir. Abdal kelimesi bedel sözcüğünün çoğul hali ile gezgin dervişler olarak kullanılmıştır. Buna bağlı olarak da Abdala malum olur deyimini sıkça karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2008: 15). Abdal, Arapça ’da bedel, bedil karşılıklarının çoğulu olup; “Bir şeyin veya bir kimsenin yerini tutmak” karşılığı olarak kullanılır. Eski ve yaygın inanışça, dervişler, nefislerini ruhlarına “bedel” olarak verdiklerinden, “bedel” ile “Abdal” arasındaki ilişki de buradan kaynaklanmaktadır (Yılmaz,2008:5). Bu bilgilere dayanarak “Abdal” isminin

tasavvufi bir kaynağa bağlı olduğu düşünülebilirse de ismin kökeniyle ilgili farklı tanımlamalar da yapılmıştır. Kırşehir Abdallarının Türkmen boylarla Anadolu'ya geldikleri ve kendilerinin de Türkmen oldukları bilinmekle birlikte; Abdallar hakkında da yeterli bilgi edinilebilecek yazılı kaynaklar yok denecek kadar azdır (Gürsoy, 2006: 65).

Kırşehir ve etrafındaki illerde, yaşamlarını genellikle müzik icra ederek sürdüren ve Abdallar olarak bilinen camia bulunmaktadır. Abdal sözcüğünün kök bilimsel yapısı, toplumsal bir bütünün tanımına ulaşılabilen ölçüde net değildir. Bu sözcük, bedel ve bedil sözcüklerinden geldiği bilinse de mana olarak, Abdal sözcüğünü tam anlamıyla anlatamamaktadır (Köprülü, 1935: 26).

Abdal kelime anlamı olarak Arapça' da "karşılık, birinin yerine geçen" anlamlarına gelen bedel ve bedil kelimelerinin çoğulu olarak kullanılırken zaman geçtikçe Türkçe' de tekil şekilde telaffuz edilmeye başlanmıştır (Uludağ, 1988: 59).

Abdal kelimesi; değişmek, değiştirmek, bir şeyi bir şeyin karşılığında onun yerine koymak anlamında ve Arapçadaki "beden" kelimesinin çoğul halidir ve zahit¹, derviş², dindar, gibi kişiler için ifade edilir (Yöre 2012: 570).

Şiir ve düzyazıda derviş manasında olan, halk ozanlarının isminin baş kısmına veya son kısmına konularak, takma ad olarak da kullanılabilen Abdal kelimesi (Pir Sultan Abdal, Kaygusuz Abdal gibi) Anadolu'nun farklı bölgelerinde kullanılmıştır (Ayata, 2012: 51).

Abdal kelimesinin aslının oldukça geçmişe dayandığı ile ilgili olarak Hazar Denizi'nin güney kıyısında ikamet eden Türkmen boylarında Abdal olarak bilinen kimselerle karşılaşıldığı, Abdalların saklı lisanlarının olduğu, Anadolu Abdallarının göçkün bir hayat sürdürerek enstrüman çalan, türkü söyleyen ve masal anlatan kişiler şeklinde anılan, Köroğlu masallarını anlatmakta da ün saldıkları bilinmektedir (Karakurt, 2012: 24-25).

Bu araştırmalara dayanılarak Abdal kelimesinin Anadolu'da daha çok kullanıldığı ve tanım olarak çeşitli ifadeler yer almasına rağmen genel olarak bedel, bedil ve Arapçada beden kelimesine karşılık geldiği görülmekte ve Abdalların göçebe hayat sürdürerek genelde

¹ Zahit: Dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp buyurdıklarını yerine getiren kimse.

² Derviş: Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse.

enstrüman çalarak ve türkü söyleyerek yaşamlarını devam ettiren kişiler oldukları bilinmektedir.

1.2. ABDALLIĞIN KÖKENİ

Bir milletin nerden ve nasıl geldiği, geçmişi önem arz etmektedir. Bu bağlamda Abdalların kökeninin nereden geldiği ve nasıl geldiği konusu üzerinde durulmuştur.

“Bir Türkmen devleti olan safeviler döneminde, İran’ın çeşitli bölgelerinde yaşayan Türkmenlerin içinde şamlu oymakları arasında Abdallı adıyla anılan bir oymağın varlığı bilinmektedir. Orta Asya’dan İran-Azerbaycan yolu ile Anadolu’ya Sonraları da Halep Şam Türkmenleri içindeki bazı oymaklarla İran’a giden bir Abdal oymağının varlığını İran Şahı Tahmasb bildirmektedir. Bu bilgilerin ışığında Abdalların Horasan ve civarında yaşayan bir Türkmen kabilesine mensup olduğuna Moğol baskısı ile Anadolu’ya geldiklerine ilişkin görüşlerinin hiç de yabana atılacak türden olmadığı bir gerçektir” (Yılmaz, 2008: 5).

Türkmen olan Abdallar’ın İran’ın doğusu ve kuzeydoğusunda bulunan Horasan’dan, Moğolların baskısıyla Anadolu’ya göç edip Anadolu’nun farklı bölgelerine yerleştikleri anlaşılabılır.

Parlak’a göre; Abdalların soyunun geçmişe bağladığı, ülkelerin farklı bölgelerinde den geline Abdalların Orta Asya ve Orta Doğu’nun daha çok kısmının Türkmenlerden olduğu belli bir zamandan sonra Türkmenlerin içlerine çekildikleri bilinmektedir. Bu sebeple Abdallar ve Türkmenler sosyo kültürel bakımından araştırılması yapılırken ayrı ayrı düşünölemeyeceği belirtilmiştir (Parlak, 2013: 55). Abdalların Türkmenlerden ayrı bir millet veya toplum olarak düşünölemeyeceği, ikisinin birbirinin tamamlayıcısı olduğu söylenebilir.

Abdal olarak anılan dinsel kesimlerine, ülkelerin değişik yerlerinde tarihin geçmiş zamanlarından bugüne kadar geldiği tarihi kaynaklarla gösterilir. Araştırmalara bakıldığında Abdalların, Türkistan’dan Anadolu’ya, Mısır’dan Hindistan’a kadar büyük bir coğrafya da dağınık gruplar şeklinde hayat sürdürdükleri, bazı yerleşim yerlerinde yaşadıkları bilinirken bazı yerlerde de asimile olarak yok oldukları bilinmektedir (Parlak, 2013a:51).

Gürsoy’ a göre; Türkmen kabilesinde yer alan Abdallar, Alevî geleneklerini benimsemişlerdir. Orta Anadolu Bölgesinde yer alan Abdalların Bektaşî geleneğini benimsemelerinde Hacı Bektaş’ın yaptığı dini çalışmalar önemli yer tutmaktadır (Gürsoy,

2006: 53). Okumuş' a göre; Abdalların geçmişleri araştırıldığında, dinsel olarak Bektaşî ve Alevî inancını benimsediklerine ulaşılmıştır (Okumuş, 2005: 490). Sarıkaya' ya göre; Anadolu Abdallarının, Alevîlerle iç içe yaşaması sebebiyle çoğu Abdalın da Alevî inancını benimsediği görülür. Fakat Kırşehir ve çevresinde ikamet eden Abdallar, uzun yıllar yaşadıkları ortama ayak uydurarak Sünnî³ inancını benimsemişlerdir (Sarıkaya, 2004: 249).

Yılmaz' a göre; Abdallar, Alevî-Bektaşî geleneğinden geldiği bilinmektedir. Sünnî inanç ile çatışmamışlardır. Bu bağlamda Abdallar, kültürlerinin özünü değiştirmeden Alevî-Bektaşî geleneğini değiştirmeden devam ettikleri bilinmektedir. Ancak Abdallar arasında dinsel faaliyetlere katılımcı sayıları zamanla azalmıştır. Bu sebeble Alevî dedeler dini toplantılara ve cem törenlerine aktif olarak katılmadıkları için, Abdalların zamanla asimile oldukları söylenebilir (Yılmaz, 2008: 9).

Araştırmalara göre; Türkmen olan Abdalların, dinsel olarak bakıldığında Bektaşî ve Alevî inancını benimsediklerini ve bazı Abdalların bu inancı devam ettirdikleri bazılarının ise bu kültürden uzak kalarak yaşamlarını sürdürdükleri görülmektedir.

Abdallar, göçebe Türk topluluklarının içinde Anadolu'da yer almış, zamanla da Anadolu'nun farklı kesimlerinde Garipler ve Abdallar gibi unvanlarla kendi topluluklarını oluşturarak hayatlarını devam ettirmişlerdir (Erkan, 2008: 73). Anadolu' nun bazı yerlerinde Abdal sadece Abdal olarak adlandırılmamaktadır. Abdallara halk dilinde ustalar, teberler ve garipler de denmektedir. Ayrıca, Abdallar halk dilinde bazen çingeneler ile karıştırılmaktadır. Abdalların kendilerine çingene denmelerinden hoşnut olmadıkları bilinmektedir. Bu bağlamda Neşet Ertaş bir türküsünde; "Zengin isen ya bey derler ya paşa, fukaraysan ya Abdal derler ya cingân hâşâ" olarak sitemini dile getirmiştir. Buradan da anlaşılabileceği üzere gariplere, fakirlere çingene denildiğini, Neşet Ertaş türküsünde bu şekilde ifade etmiştir. Abdallar da göçebe hayatlarından dolayı ve genelde meslek olarak çalgıcılığı seçtikleri için geçim sıkıntısı yaşadıkları ifade edilebilir. Maddi olarak güçlü olmadıkları için çingene topluluğuyla karıştırıldığı da söylenebilir.

Abdallar, Türkiye'de yaşamlarını Antalya, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adana, Şanlıurfa, Konya, Sivas, Osmaniye, Amasya, Dinar, Osmancık, İskilip, Van, Merzifon,

³ Sünnî: Sünnet ehlinden olan kimse.

Mecitözü, Havza, Karaman, Kulu, Mut, Muş, Elmalı, Keskin, Kırşehir, Niğde, Çiçekdağı, Tarsus, Erzurum, Hatay, Eskişehir, Burdur, Tokat, Nevşehir, Tunceli, Manisa, Zonguldak gibi birçok şehirlere yerleşerek ve bunun ardından büyük şehirlere göç ederek hemen hemen Türkiye'nin her bölgesinde yaşamlarını devam ettirmektedirler (Yılmaz, 2008: 20).

Orta Anadolu bölgesinde yer alan Kırşehir ve çevresinde yerleşen Abdallar, Kırşehir'in merkezi, Kaman, Çiçekdağı, Keskin, Hacıbektaş ve Kümbet kültür ve gelenek mirasını devam ettirebilmeleri için İç Anadolu'da yaşamlarını sürdürdükleri söylenebilir.

1.3.ABDALLIK GELENEĞİ

Abdal ve Abdallık geleneği geçmişten beri varlığını sürdüregelen bir gelenektir. Kendi kültürlerini, kendi alışkanlıklarını, bilgi ve birikimlerini her zaman ileri taşımayı başarmış ve kuşaktan kuşağa aktarmışlardır.

“Abdallar; Alevî-Bektaşî geleneğinden gelmekle birlikte, Sünnî geleneğin içinde asla çatışmacı olmamışlardır.Bu anlamda Abdalların;engin bir özveri ve hoşgörü kültürlerinin özünü bozmadan, ciddi bir sosyolojik dönüşüm içine girdiklerini ve bu süreci yaşadıklarını duyurmak son derece yerinde olacaktır.Abdallar arasında, geleneksel dinsel etkinliklere katılımlar geçmişe göre hayli zayıflamış,Alevî dedeler artık ziyaretleri gelmediklerinden Cem törenleri neredeyse unutulmuş, dedelik yapılanmasına bağlılık da eski halini yitirmiş Alevîliğin toplumsal düzene dönük düşkünlük, muasiplik gibi benzer sosyal içerikli uygulamalar da ortadan kalkmıştır.Bu duruma rağmen Abdallar, Anadolu türkmenleri'nin adeta profesyonel Mızıkacıları olmuşlardır. Çünkü Anadolu halkının da çeşitli sebeplerle oluşan;Sünnî taassupadeta çalgıyı, türküyü Abdallara havale etmiştir.Abdallar da doğal olarak kendilerine terk edilen Türk halk müziği'nin ve oyun kültürünün doğal taşıyıcıları olmuşlardır.Yüzyılların Anadolusununyaşam tarzını kemanın inceliğinde,boz davulun gümbürtüsünde, sazın tellerinde bugünlere, kaynağından taşımışlardır” (Yılmaz, 2008: 9).

Keskine göre; Abdallık geleneği, tanrıdan başka her şeyden vazgeçmeyi, dış görünüşe değil, iç görünüşe değer vermeyi, gönül kırmamayı, kişileri rencide etmemeyi ve kişilere ziyan getirecek her türlü negatifikten uzak durmayı ilke edinen bir gelenektir (Keskin, 2013: 100). Özdeş ve Demir' e göre; Abdallık, asırlardır Anadolu'da varlığını sürdüren, bünyesinde sosyal ve kültürel düzeni oluşturan gelenektir. Abdallar, halkın arasında müzik kabiliyetleriyle kendilerini ispat etmişler ve oluşturdukları müzikleriyle, geleneksel müzik kültürüne eserler bırakmışlardır (Özdeş ve Demir, 2017: 166).

Bu araştırmalara göre, Abdallık geleneğinde yaşamlarında sadece Tanrı olduğu, onun dışında hiçbir şey ile ilgilenmedikleri, kimseyi kırmadıkları, incitmedikleri ve kimseye zarar vermemeyi hedefleyen geleneğe sahip oldukları söylenbilir.

Gürsoy’a göre; Abdallar, ilgilendikleri meslekler sebebiyle eğitime yeterli şekilde ulaşamamışlardır. Hayatlarında, eğitimin yönlendirdiği toplumsal ve iktisadi açıdan bir oluşum yer almamaktadır (Gürsoy, 2006: 7). Günümüzdeki Abdallar, hayatlarını çalgıcılık, günlük iş, işçilik gibi mesleklerde ve az da olsa memuriyette görev olarak devam ettirmektedirler. Bire bir görüşme esnasında, Abdalların snnetilik de yaptıkları ve yaşadıkları tarihin bazı evrelerinde ağıtcılık, ağlayıcılık ve dilencilik yaptıklarına da ulaşılmıştır. Bu görüşme sırasında Abdalları birazda olsa tanıyan kişilerin onlar hakkında alçak gönüllü, gözü tok insan ve kalender olarak da gördükleri edinilen bilgiler arasındadır (Gürsoy, 2006:69). Yiğiter ve şahin’e göre; Abdalların hayatlarının srekliiliğinde çalgıcılık işinin çoğunlukla var olduğu söylenbilir. Abdallar, algıcılığı bir iş veya meslek olarak görmeleriyle birlikte, bu mesleği Abdal geleneği olarak devam ettirdikleri bilinir. Abdallar, algıcılık işini yapmalarında, genetik etkilerin yanında ve evre faktöründen etkilendiği düşünülmektedir (Yiğiter ve şahin, 2019:610).

Abdal müziği, kendilerine has özellikleri farklılaşmadan ve bu özellikleri yapısal ve işlevsel olarak yüzyıllarca devam ettirmiş ve bugünlere kadar geleneğini devam ettirmiştir. Birbirinden ayrı dşnlemeyeceği Abdal geleneği ve geleneksel Abdal müziği kültürel çalışmalarda önem belirtmektedir (Keskin, 2014: 100).

Bu araştırmalar göz önünde bulundurularak; Abdal ve Abdallık geleneğine göre tercih ettikleri ve tercih etmek zorunda kaldıkları mesleklerin büyük bölümü müzisyenlik ve düğün çalgıcılığı olduğu bilinmektedir. Bilindiği zere, Abdallık’da meslek seçimi tıpkı Neşet Ertaş gibi babası Muharrem Ertaş’tan usta-çırak ilişkisi olarak devam etmiştir. Bu da Abdallık geleneğinde müzik mesleğinin var oluşunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

1.4. ABDALLARDA MÜZİK

Abdallar da müziğin, her zaman ön planda tutulduğu, müzik icrasını sergilerken ve müzik ile i içe olduklarını her yerde görmenin mümkün olduğu düşünülebilir. Bu konuyla ilgili araştırmalar aşağıda verilmiştir.

Özdemir' e göre; Abdalların var oluşundan beri müziğe karşı yetenekli olduklarını, bu işi nesilden nesile aktararak devam ettirdiklerini ve gezgin-derviş, alp-ozan veya ordu-aşıkları gibi telaffuz edebileceğimiz kelimelerle, müzisyenliğe uygun oldukları söylenmektedir (Özdemir,2008:26-27). Keskin'e göre; Abdallar, yaşamlarının devamlılığını sağlamak için çeşitli meslekler ile de devam ettirmektedirler. Bu meslek çeşitleri arasında ön plana çıkanlardan müzisyenlik ve düğüncülük de önemli yer tutmaktadır. Abdallar arasında müzikle hayatlarını devam ettiren topluluk, Orta Anadolu Abdalları önde giden topluluk olarak bilinmektedir (Keskin, 2014: 101).

Gürsoy'a göre; Abdallar, genelde geçim kaynaklarını müzisyenlik yaparak ve günlük işlerde çalışarak devam ettirirler. Müzisyenlik mesleğinin yavaş yavaş gerilemesine rağmen, günümüzde Kırşehir de yaşayan Abdallarda, çalgıcılık mesleği oldukça fazla görülmektedir (Gürsoy, 2006: 71).

Fotoğraf 1. Abdallar ve Müzik

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/>

Tekin Arıcı' ya göre; Abdallık kültürünün bugüne kadar devam edebilmesinde müzik önemli yer tutar. Abdallık da en önemli şey, onların müzikle iç içe olmasıdır. Abdallar için müzik, geçmişi geleceğe bağlayan niteliktedir (Tekin Arıcı, 2017: 46). Abdalların, genelde düğün çalgıcılıkları yaptıkları bilinir. Müzik icrasının, Abdalların geçim kaynağı olarak

bilinmesine rağmen aslında, müziği hayat tarzı olarak benimsedikleri görülmüştür (Tekin Arıcı, 2017: 78).

Bu bilgiler doğrultusunda Abdallar, müziği bir meslek olarak icra etmenin yanında günlük para kazanılacak işleri de yapmaktadırlar. Müziği bir meslek haline getirmelerinde ki en önemli etken bulundukları bölge halkının ihtiyaçları ve bugünlere kadar süregelen Abdallık geleneğinin var olmasıdır. Abdallar'da müzik, babadan oğula veya usta-çırak ilişkisi olarak devam ettirildiği bilinmektedir.

Fotoğraf 2. Abdallar ve Davul- Zurna Ekibi.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/>

Abdalların geçim kaynaklarının müzik olduğu bilinir. Bunun yanında Abdal müziğinin sergilendiği yerlerden biride düğün yerleridir. Bölge halkı bu kültürü benimsemiş ve düğün eğlencelerini Abdallar ve Abdal müzikleri ile devam ettirmeyi ön planda tutmuşlardır. Buradan da anlaşılacağı gibi Abdallar'ın müziği meslek olarak tercih etmelerinin veya tercih etmek zorunda kalmalarının arasında bu etkenlerin rol oynadığı düşünülebilir.

1.5. KIRŞEHİR ABDALLARI

Abdallık geleneğinin yaşatıldığı varsayılan Orta Anadolu bölgesi illerinden biri olan Kırşehir'deki Abdallar ile ilgili araştırmalara aşağıda yer verilmiştir.

“Orta Anadolu; köklü tarihi, zengin kültürü ve çeşitlilik içeren sosyal yapısı ile Abdallar gibi felsefe ve sanatla soluk alıp veren, inanç ve geleneğe bağlı bir yaşam süren topluluklar için verimli bir yaşam ve üretim alanı olmuştur. Özde, kök kültürle ilgili güçlü bir sanat kimliği taşıyan Abdallar; Orta Anadolu'nun bu verimli yapısı içerisinde yeni anlayışlar, kavrayışlar, biçimler, ifadeler yaratmışlar; böylelikle yaşadıkları yörenin kültür ve sanat dağarcığına önemli etkiler ve katkılar sağlayarak söz, çalgı, türkü ve oyun kültürünün merkezi durumuna getirmişlerdir” (Parlak, 2013a: 210).

Parlak' a göre; tarihi araştırmalar o günün sıklaşan kuraklık ve yavaş yavaş artan Moğol istilası sonrasında değişen yaşam koşulları, Türkmenleri Anadolu'ya doğru taşınmalarını gerektğini açıklamaktadır. Moğol baskısının nedeniyle Anadolu'ya Azerbaycan ve Horasan'dan bir göç başlamış, bu nedenle mecburi olarak yer değişikliği yapan Türkmenler Anadolu'nun farklı bölgelerine yerleşerek vatan edinmişlerdir (Parlak, 2013a: 59). Gürsoy' a göre; Kırşehir Abdallarının, Türkmen kabilesiyle Anadolu'ya göç ettikleri aynı zamanda Türkmen oldukları da bilinmektedir. Abdallar tarafından yapılan yazılı araştırmaların sınırlı sayıda olduğu bilinmektedir (Gürsoy, 2006: 53). Yılmaz' a göre; İç Anadolu bölgesinde tekasüf⁴ eden Abdallar, Fırka-i İslâhiye⁵ den sonra Türkmen aileleriyle beraber Kırşehir merkez olarak Orta Anadolu'da ikamet etmeye başlamışlardır (Yılmaz, 2008: 20).

Bu bilgiler ışığında, Kırşehir Abdallarının Moğolların baskısı nedeniyle Türkmenlerle birlikte, Horasandan Orta Anadolu da bulunan Kırşehir iline göç ettikleri söylenebilir. Ayrıca, Yağmur Dede'nin önderliğinde Kırşehir'in Yağmurlu Büyükoba köyüne yerleştikleri ve daha sonraki yıllarda da bir kısmının Kırşehir merkez Bağbaşı mahallesine taşındıkları bilinmektedir.

Kırşehir Abdallarının göçebe yaşamlarından dolayı bazı sıkıntılar çektikleri, ellerinden geldiğince bu sıkıntılarla başa çıkmaya çalıştıkları ve meslek tercihlerinde, göçebe

⁴Tekasüf: Bir araya gelme, toplanma, sıkışma.

⁵Fırka-i İslâhiye:1865-1866 yıllarında Çukurova, Cebel-i Bereket (Gavur Dağı) ve Kozan dağlarında devlet idaresini yeniden kurmak üzere oluşturulmuş askeri kuvvet.

olmalarından kaynaklandığı aşağıda verilen araştırmalar sonucunda desteklendiği görülmektedir.

Yılmaz'a göre; Kırşehir Abdalları, yıllardır göçebe hayat sürdürmelerine ve çiftçilerle yakın temashlı olmalarına rağmen tarım ile ilgilenmemişlerdir. Düğün çalgıcılığını bir meslek haline getirerek hayatlarını bu şekilde devam ettirmişlerdir (Yılmaz,2008: 7). Kırşehir Abdalları geçmişten beri süregelen meslekleri olan müzisyenlik mesleklerini yaparak yaşamlarını sürdürmektedirler. Kırşehir de bu mesleği yapan Abdallara, ustalar da denilmektedir (Tarım, 1945: 14). Orta Anadolu' da yer alan Kırşehir, Abdal müziğini ve Abdallık geleneğini devam ettirdiği bir şehirdir. 2001 senesinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca Kırşehir Abdallarından oluşan Ustalar, Müzik ve Oyun Topluluğu oluşturulmuştur (Dağdeviren, 2019: 860).

Sosyal değişim sürecinde ortaya çıkan müzisyenlik geleneğinin kırılma eğilimine rağmen, bugün hala Kırşehir ve Kaman'da yaşayan Abdallar arasında da en yaygın meslek 'çalgıcılık' olarak belirlemektedir (Gürsoy, 2006: 71).

Yukarıda Abdallarda müzik bahsinde geçtiği üzere, Kırşehir'de de Abdalların göçebe yaşamlarından dolayı düğün çalgıcılığını meslek haline getirdikleri ve ayrıca Kırşehir Abdallarına Ustalar, Teberler de denildiğini söylemek mümkündür. Buna bağlı olarak; Abdallık geleneğinin sürekliliğini devam ettirebilmek için, 2001 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu adı altında, sadece Kırşehir Abdallarından oluşan bir topluluk kurulduğunu, bunun da Abdal müziği ve geleneğinin tanıtılmasında rol oynadığı düşünülebilir.

Kırşehir Abdalları, dünyaya gelen bireyleriyle kendi kuşaklarının Abdal müziğini ve kültürünü devam ettirdiklerini ve bu devam ettirdikleri kültürleriyle varoluşlarını sürdürmektedir (Erkan, 2008: 35).

Yöre' ye göre Kırşehir müziğinde ilk akla gelen öğelerden Abdal, bağlama ve bozlak ilk sıralarda yer almaktadır (Yöre, 2012: 563-579). Kırşehir müziğini sergileyip sürekli gün yüzünde tutmayı başaran Abdallar, halk müziğinde mühim bir yere sahiptir. Yaşamları boyunca oldukça fazla sanatkar yetiştirmişlerdir (Keskin, 2014: 102). Kırşehir yöresi halk müziği geleneğinin yaratıcısı ve yorumcusu etnik kökenli Abdallar olarak bilinir. Böylelikle Kırşehir

yöresi halk müziği geleneği, Abdallar ile tanınır (Yöre, 2012: 571). Abdal olmayan müzisyenlerin ve ozanların, Abdallık geleneğinde yaratımlarının az da olsa Kırşehir yöresi halk müziğinde olduğu bilinmektedir. Fakat, Kırşehir yöresi halk müziği geleneğini en iyi derecede Abdallar devam ettirdikleri için, bu bölgenin müziğinin de farklı yönlerden Abdallara has olduğu görülmüştür (Turhan vd., 2000: 31).

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, Kırşehir halk müziğini gündemde tutmayı başaran Kırşehir Abdallarının, Kırşehir yöresi halk müziğinde etkili oldukları görülmektedir.

1.5.1. Kırşehir Abdal Geleneği

Her bölgenin ve yörenin kendine has örf, adet, gelenek ve görenekleri olduğu bilinmekte, bu gelenek ve göreneklerin devam ettirilmeye çalışıldığı düşünülmektedir. Kırşehir Abdal geleneğinin de bunun içerisinde yer aldığı söylenebilir.

Kırşehir Abdal geleneğinin diğer Abdal geleneklerinden farklı olduğu fakat Kırıkkale/Keskin ve Yozgat Abdallarından ve gelenekten ayrı tutulmadığı bilinmektedir. Bunun nedeninin ise Kırıkkale/Keskin ve Yozgat Abdallarının, Kırşehir Abdallarıyla akraba olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Kırşehir Abdalları bu illerde yaşayan Abdallarla arasındaki bağlantıyı hiç koparmamışlardır. Bu bağlamda yaşattıkları ve devam ettirdikleri geleneklerin birbiriyle örtüştüğü söylenebilir.

Kırşehir Abdal geleneğinde yaşam koşullarından dolayı bazı maddi sıkıntıların yaşandığı görülmektedir. Buna istinaden; Yıldız vd. göre; Kırşehir Abdalları, masraf olduğu veya masraf oluşturacak eğitim sisteminde maddi olarak çözüm üretemeyecekleri sıkıntılarla iç içedirler. Yoksul kesimlerin, eğitime her zaman erişemeyenlerden olduğu bilinmektedir. Abdallar yaptıkları işte, çocuklarının emeklerine muhtaçtırlar. Eğitim haklarından tam olarak yararlanamamışlar da diğer haklardan da yararlanamamışlardır. Bunların içlerinde Abdal çocukları da yer almaktadırlar (Yıldız vd., 2015: 104). Yıldız'ın vd. ifadelerine göre, Kırşehir Abdallarının maddi sıkıntılar yaşamaları nedeniyle çocuklarını eğitime yönlendiremedikleri, ancak onları usta-çırak ilişkisi ile yetiştirdikleri anlaşılmıştır.

Kırşehir Abdal geleneğinin vazgeçilmez enstrümanları olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda Yılmaz'a göre; Kırşehir Abdallarında çeşitli müzik aletleri kullanılmıştır. Bunlar, davul, zurna, bağlama ve keman Abdalların vazgeçemedikleri enstrümanlardır. Kemanın Abdal

müziğinin içerisinde yer almasının Orta Asya’da yaşayan Ermeniler aracılığıyla, Kırşehir’de Ermenilerin bozlağı keman ile icra ettiklerine dair söylentiler bulunmaktadır. Ancak keman ile sazın birlikte görülmesi Türkmen Abdal, Ermeni-Abdal etkileşiminin sonucunda ortaya çıktığı düşünülebilir. Halk müziği enstrümanı olarak bilinen bağlama ve bunun yanında Klasik batı müziği ile Türk sanat müziği enstrümanı olarak bilinen keman hiçbir zaman yan yana görülmemiştir. Ancak bu anlayış Kırşehir Abdalları tarafından yıkılmış ve bağlama ile keman Kırşehir Abdal müziğinde görülmeye başlanmıştır. Türkiye’de bağlama ve kemani bir arada icra eden bir tek Kırşehir Abdalları olmuştur. Halen Kırşehir yöresi bozlak ve türkülerini, bağlama ve keman ile birlikte icra etmektedirler. 1970’li yıllarda Kırşehir Abdal müziğinde cümbüş ve klarnetinde var olduğu görülmektedir. Ancak Kırşehir Abdalları cümbüş ve klarneti o zamanın koşullarına bağlı olarak bir sonraki nesile öğretmemişler ve bağlama ve kemana önem göstermişlerdir (Yılmaz, 2008: 107-108).

Yılmaz’ın söyleminden yola çıkarak, Kırşehir Abdal geleneğinde genellikle kullanılan enstrümanlar; davul, zurna, bağlama ve batı müziği çalgısı olan keman olduğu gözlemlenmiştir. Keman çalgısının, önceden Kırşehir ilinde yaşayan Ermenilerden ve Ermeni-Abdal etkileşiminin sonucunda Abdallar da benimsenmeye başlanmış ve Kırşehir Yöresi halk müziğinde görüldüğü tespit edilmiştir.

Kırşehir Abdal geleneğinde Kırşehir yöre müziği ve geleneğini devam ettiren Abdallar en ön sırada yer almaktadır. Bu bağlamda, Keskin’e göre, Kırşehir müziğiyle ve Kırşehir müziğinin icracısı olarak bilinen ve bu bölgeye ait halk müziğinin önderliğini yapan Abdallar, uzun yıllardır çok sayıda sanatçılar yetiştirmişlerdir. Bunlardan Muharrem Ertaş, 20.yüzyılda Kırşehir Abdal geleneğinin kuşaktan kuşağa ulaşmasını sağlayan ve Abdal geleneği ve Abdal müziğini kendinden sonralarda da devam ettirebilmesi için büyük başarı sağlayan Neşet Ertaş’a bırakması ve devam ettirmesini göz önünde bulundurmıştır. Böylelikle Neşet Ertaş’ı yetiştiren kişinin babası Muharrem Ertaş olduğu da bilinmektedir. Babası Muharrem Ertaş’tan emanet olarak aldığı sazı ileriye taşıyan ve daha çok kişiye ulaştıran Neşet Ertaş sadece Abdal geleneğinin müzik alanında değil Abdal geleneğinin evrensel değerlerini de aktaran bir kültür adamı niteliğindedir (Keskin, 2014: 102).

Keskin, Kırşehir Abdal geleneğinin kuşaktan kuşağa aktarılmasında Neşet Ertaş’ın babası Muharrem Ertaş’tan sonra Neşet Ertaş’ın bu geleneği birçok kişiye aktardığını belirtmiştir.

Kırşehir Abdal geleneğinde halk müziğinin formlarından biri olan bozlak formunun, duygu ve düşünceleri, aynı zamanda yörenin kültürünü anlatma sanatı olduğunu söylemek mümkündür.

“Bozlak onlar için ayrı bir önem taşımaktadır. Bozlak çalıp söylerken, dinlerken başka duygulanır, bozlağa ve bozlak çalıp söyleyene başkaca bir sevgi, saygı duyarlar. Keskinli Abdal sanatçı Hacı Taşan’la yakın dostluğu olan ve sık sık onun muhabbetlerinde bulunan Arif Sağ bu konudaki gözlemlerini anlatırken, toplumun Hacı Taşan’ı büyük bir lider gibi görmekte olduğunu ve ona bir padişah gibi, bir kral gibi saygı duyduklarını, Hacı oturduğu zaman teb’asının mutlaka ayakta beklediğini ve o oturun demeden kimsenin oturmadığını, o çalıp söylerken de yine ayakta beklediklerini, sazı bırakmadıkça kimsenin konuşmadığını, izin vermedikçe saz çalıp söylemediklerini hatta sigara dahi içmediklerini söylüyor. İşte abdallar bu saygı, sevgi ve gönül vermişlikle büyük bozlak ustaları yetiştirmişler, bozlağın yaygınlaşmasında, geniş kitlelerce sevilmesinde en önemli etken olmuşlardır” (Aral Altıok, 2010: 42).

Yukarıda; bozlağın Abdallar için vazgeçilmez bir müzik formu olduğu Muharrem Ertaş’ın “bozlak gök kubbeye atılmış bir çığlıktır” (www.evrensel.net). Söylemini destekler nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Kırşehir Valiliği ve Ahiler Kalkınma Ajansı iş birliği ile Belediye Başkanlığı tarafından 2019 yılı Ekim ayında UNESCO’ya başvuru yapılmış, Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Hacı Taşan ve Çekiç Ali gibi halk ozanlarının sayesinde Abdallık geleneğine bağlı olmaları başvurunun onaylanmasında önemli rol oynamıştır. Sonrasında Kırşehir, müzik şehri olarak kabul edilmiştir (T.C. Kırşehir Valiliği, 2019).

1.6. NEŞET ERTAŞ'IN ABDALLAR ÜZERİNDE ETKİSİ

Neşet Ertaş’ın Abdallık geleneğini temsil edenlerden biri olduğu bilinmektedir. Ertaş, kendisinden önce geleneği sürdürmüş olan Abdallar ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bu geleneğe katkıda bulunmuştur. Bu bağlamda Parlak, Neşet Ertaş’ın Abdallara katkısı ile ilgili bir araştırmasında şu ifadelere yer vermiştir:

“Neşet Ertaş, her bir bireyin doğumdan ölüme kadar olan yaşamının seslerle örülü olduğu böylesi büyük bir sanat topluluğunun piridir. Sanat dehası, üretimleri, saz ve ses tekniği ile müziğe kazandırdığı boyut, onu Anadolu Abdallarının gönül tahtının sultanı yapmıştır. Neşet Ertaş’ı Abdallardan, Abdalları Neşet Ertaş’tan ayrı düşünmek mümkün olmadığı gibi Abdalları anlamadan Neşet Ertaş’ı anlamak da mümkün değildir. Bu nedenle Abdallar ile ilgili anlatılan her şey, aslında

Neşet Usta'nın ta kendisi olup elbette ki Neşet Usta ile ilgili anlatılan her şey de aynı zamanda Abdalların kendisidir” (Parlak, 2012: 291).

Fotoğraf 3. Abdallar ve Neşet Ertaş'ın Android Heykeli.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/>

Neşet Ertaş'ın Abdallık geleneğinin temsilcisi olduğu, araştırmalar sonucunda bilinmektedir. Abdal müziğine önemli katkılar da bulunduğu da söylenebilmektedir. Keskin 'e göre; Neşet Ertaş'ın Abdallık geleneğinden kazandıkları kadar, Abdallık geleneğine kazandırdıkları da oldukça önem arz etmektedir. Neşet Ertaş'ın yaşamını sürdürdüğü gelenekle, bu geleneğe kendine özgü şekilde sanatçılığı ile harmanlayıp, düzenleyerek daha geniş alanlara yayan bir ozandır. Böylelikle temsilcisi olduğu geleneğin aktarılmasında büyük önem taşıyan Neşet Ertaş, bu geleneği babasından devralarak canlanmasında ve daha fazla kitleye ulaşmasında oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Yaratıcılık konusunda oldukça başarılı olan Neşet Ertaş bu yaratıcılığını gözlemleriyle, tecrübeleriyle ve biyografik özellikleriyle birleştirerek bütün bunları üstün sanatçılığıyla ve Abdallık geleneğiyle harmanlayarak yüzeye yeni bir yorum getirmiştir. Neşet Ertaş, Abdal geleneğini olduğu gibi devam ettirirken diğer yandan kendine has dilini keşfeden, sanatçılığını en iyi şekilde dillendiren veya icra eden kişidir. Çaldığı bağlamaya teknik ve fizik özellikleri ile kendi duygu ve düşüncesine göre bir düzen getirmesi ve bu bağlamaya da Neşet Ertaş sazı olarak adlandırması Neşet Ertaş'ın Abdallık geleneğini devam ettirdiğini gösterir. Neşet Ertaş'ın kendine özgü bağlamasını şekillendirilmesi, bağlamanın tekne boyu, perde sıklığı ve bu perde sıklığında duyguya göre hangi perdedeki sesleri icra edeceği, darbuka-davul vb. seslerin bağlamanın döşüne parmak

hareketleriyle vurarak duyurması, kendine ait nota sistemi, kendi tarzıyla türküleri seslendirmesi en başta gelen özelliklerindendir (Keskin, 2014: 105-106).

Neşet Ertaş'ın bağlamasındaki bu düzen Abdallar tarafından kullanılmaktadır. Bağlamasına yeni düzen getiren Neşet Ertaş, araştırmalar neticesinde Abdallar için örnek alınan kişi olduğu ve böylelikle Abdallar üzerindeki etkisini sürdürdüğü ve bu etkinin devam ettirildiği söylenebilir.

BÖLÜM 2: NEŞET ERTAŞ

Bu bölümde; geçmişten bugüne kadar Neşet Ertaş'a yönelik, yapılan yorumlara, kitaplara, dergilere, araştırmalara, tez ve makale yazarlarının tanımlarına yer verilmeye çalışılmıştır.

2.1. NEŞET ERTAŞ' IN HAYATI

Neşet Ertaş, 1938 yılında Kırşehir ilinin Çiçekdağı ilçesine bağlı Kırıtlar köyünde hayata gözlerini açmıştır. Ertaş'ın babası, kendisinin de müzik alanındaki ustası veya öğretmeni olan, Muharrem Ertaş, annesi ise Döne Ertaş'tır. 8 yaşına kadar doğduğu köyde yaşayan Ertaş, daha sonra ailesi ile birlikte Kırşehir ilinin Çiçekdağı ilçesinin İbikli köyüne yerleşmiştir. Ertaş'ın ailesinde ve bulunduğu kültürel çevresinde var olan müzik birikimi ona ilkokula gittiği yıllarda yansımış, Ertaş önce keman sonra da bağlama çalmayı öğrenmiş, babası Muharrem Ertaş ile birlikte katıldığı düğünlerde profesyonel müzisyenliğe başlamıştır (Parlak, 2013a: 271; Özcan, 2001: 77).

Fotoğraf 4. Muharrem Ertaş ve Ailesi.

Kaynak: (Tokel, 2004: 69).

Ertaş'ın, çocukluğunda babası Muharrem Ertaş'tan etkilenecek saz çalmayı istediği ve bu isteğini maddi sıkıntılardan dolayı gerçekleştiremediği bilinmektedir.

“Bizim oğlan saz çalmaya heveslendi, şuradan bir uygun saz verin” deyip saz almak da o kadar kolay bir iş değil. Ne yapacak küçük Ertaş, kaderi-ne razı olarak evde duran ve anasının çamaşır yıkadığı tokacı alıp, saz çalar gibi saz eğitimine başlar” (Özcan, 2001:78).

Aşağıdaki alıntıda görüldüğü üzere, Neşet Ertaş'ın on beş veya on altı yaşlarında iken gönlüne aşk ateşi düştüğü ve sevdiği kişiyle, ailelerinin ayrımcılık yapmaları gerekçesiyle birlikte olamadıkları belirtilmiştir.

“On beş On altı yaşında aşık olduğuma gelince, bugün böyle olmamın temel sebebi odur. Aslında o da değil, ayırım yapanlar; insanları, sen ben o bu diye ayıranlar sebep. Benim bugün sağlam bir temel üzerinde olmayışımın sebebi de budur işte. O aşk hala yüreğimde. Benim günahım vebalim, insan ayırımı yapanların boynuna. İnsanı insandan ayıranların, ayrı görenlerin boynuna. Yalnız benim için değil tüm insanlık adına, tüm günahlar böyle ayrımcı düşünenlerin, görenlerin boynuna. Ben demesem gene hak biliyor bunu, hak verecek cezasını. Ama ben de çektim bunu, ben de bir ömür bitirdim böyle. Bir insan kime âşıkça ya alsın, ya ölsün. Bunu da bir not edin şöyle. Ben ölürüm siz kalırsınız. Bu böyle olmak zorundadır. Dam, temel üstünde durur. Temel sağlam olmazsa sen ne kadar ev yapmaya çalışırsan çalış, ev yapamaz-sın. Gönül hadisesi de buna benzer; gönülsüz evlilik yuva kurdurtmaz.” (Özcan, 2001:102).

Annesinin vefatından sonra babası Muharrem Ertaş, askerliğini yapar fakat, Neşet Ertaş ve dört kardeşi babasının askere gitmesinden dolayı maddi olarak zorluk çekerler. Neşet Ertaş bu yükün altından kalkmaya çalışır ve gündelik işler yaparak para kazanır. Babası askerden geldikten sonra köy köy dolaşıp, düğün çalarak geçimlerini böylelikle devam ettirirler. Yaşamlarını Kırşehir' den Yozgat'a, Yozgat' tan Kırıkkale' ye ve tekrar Kırşehir' de devam ettirirler. Neşet Ertaş, babasının yanında farklı enstrümanlar öğrenip icra ederek düğün çalgıcılığına renk verir. Kırşehir'e geldikten sonra keman öğrenen sanatçı, bunun yanında bağlama icra etmeye de başlamıştır (Köse, 2018: 6-7).

Neşet Ertaş, Kırşehir'in ardından iki yıl da Kırıkkale'de yaşamını devam ettirdikten sonra 1957 yılında İstanbul'a gitmiş ve babası Muharrem Ertaş'a ait *Neden Garip Garip Ötersin Bülbul* adlı türküyü ilk plağını Şençalar Plak'tan yayınlamıştır. İki yıl İstanbul'da sahne alan Neşet Ertaş, sonrasında sanat hayatına Ankara'da devam etmiştir. 1962'de İzmir Narlıdere'de askerliğini yapan Ertaş, Ankara'da müzisyenlik yaptığı gazinoda tanıştığı Leyla ile 1963'te

evlenmiş ve bu evlilikten Döne ve Canan adında iki kız ve Hüseyin adında bir erkek çocuğu olmuştur. 1978 yılından itibaren tedavi için gittiği Almanya’da sanat hayatına devam eden Ertaş, 2000 yılında İstanbul’da verdiği konserlerle Türkiye’ye geri dönmüş, eski plak kayıtları da CD olarak kaydedilmiştir (Parlak, 2013a: 347-368).

“İlki 1957’de olmak üzere iki plak çıkarır. Birincisinin adı “Neden Garip Garip Ötersin Bülbül”, ikisinin adı “Gitme Leylam”. Mediha Demirkan’la birlikte, Beyaz Park’ta programlar yaparlar. Ve böylece iki yıl geçer İstanbul’da. Devir gramofon devridir, her yerde yoktur gramofon. Plaklar icat edilince, Neşet Ertaş’ın plakları da piyasaya çıkıp, sevenleriyle buluşmaya başlar. İki yıl İstanbul’da kaldıktan sonra Kırşehir’e döner Neşet Ertaş” (Özcan, 2001:87).

2000 yılında İstanbul’ da konser vererek sanat hayatına, kaldığı yerden devam ettiği bilinen Ertaş, o zamanın Cumhurbaşkanı olan Demirel’in teklifini şu şekilde dile getirmiştir:

O dönem Süleyman Demirel Cumhurbaşkanıydı. Devlet sanatçılığı bana teklif edildi. Ben,'hepimiz bu devletin sanatçısıyız, ayrıca bir devlet sanatçısı sıfatı bana ayrımcılık geliyor' diyerek teklifi kabul etmedim. Ben halkın sanatçısı olarak kalırsam benim için en büyük mutluluk bu. Şimdiye kadar devletten bir kuruş almadım, bir tek TBMM tarafından üstün hizmet ödülünü kabul ettim. Onu da bu kültüre hizmet eden ecdadımız adına aldım (Parlak, 2013a: 472).

Neşet Ertaş kendisine ait bir şiirde hayatını şu şekilde dile getirmiştir:

Bin dokuz yüz otuz sekiz cihana
Kırtıllar köyünde geldin dediler
Babama Muharrem, anama Döne
Dediysen Ata’yı bildin dediler

Dizinde sızıydı anamın derdi
Tokacı saz yaptı elime verdi
Yeni bitirmiştin üç ile dördü
Baban gibi sazıcı oldun dediler

O zaman babamdan öğrendim sazı
Engin gönül ile Hakk’a niyazı
O yaşımda yaktı bir ahu gözü
Mecnun gibi çölde kaldın dediler

Zalım kader devranını dönderdi
Tuttu bizi İbikli’ ye gönderdi
Babam saz çalarken bana zil verdi
Oynadım meydanda köçek dediler

Anam Döne İbikli' de ölünce
 Tam beş tane öksüz yetim kalınca
 Beşimiz de Perişan olunca
 Babam gile buradan göçek dediler

Yürüdü göçümüz Tefleğe doğru
 Bu hali görenin yanıyor bağı
 Üç aylık çocuğun çekilmez kahrını
 Bunlara bir ana bulun dediler

Yozgat'ın Kırıksoku Köyü'ne vardık
 Bize ana yok mu diyerek sorduk
 Adı Arzu derler bir ana bulduk
 İşte bu anadır buldun dediler

En küçük kardaşı kayıp eyledik
 Onun için gizli gizli ağladık
 Üstelik babamı asker eyledik
 Yine öksüz yetim kaldın dediler

Zalım kader tebdilimi şaşırttı
 Heybe verdi dalımıza devşirtti
 Yardım etti Yerköy'üne göçürttü
 Biraz da burada kalın dediler

Yerköy'den Kırıkkale'ye geldik
 Babam saz çalarken biz cümbüş aldık
 Kırşehir'e varınca kemani çaldık
 Aferin arkadaş çaldın dediler

Yârin aşkı ile arttı hep derdim
 Babamı bir yere dünür gönderdim
 Başlık çok istemişler haberin aldım
 İstemiyor yârin seni dediler

Kırşehir'de yedi sene kalınca
 Düğün düzgün hepsi bize gelince
 Burada herkese yer daralınca
 Ankara'ya gider yolun dediler

Ankara'da (sünnetçi) Veysel Usta'yı buldum
 Epeyce eğleştim evinde kaldım
 Yüz lirayı verip bir yatak aldım
 Etti isen böyle buldun dediler

Bir ev kiraladım munasip yerde
 Kaldı kavim kardaş hep Kırşehir'de
 Bu aşk hançerini vurdu derinde
 Çaresini bulamazsan ölün dediler

Yârin aşkı ile döndüm şaşkına
 Arada içerdim yârin aşkına
 Canan acımaz mı garip dostuna
 Buna da içeriye alın dediler

(Tokel, 2004: 27-29).

Neşet Ertaş'ın hayatını anlatan şiirini bu dille kaleme aldığı görülmektedir. Bunun yanında sadece besteci olarak değil, şiirsel yaratıcılıkta da başarılı bir sanatçı olduğu düşünülebilir.

Fotoğraf 5. Neşet Ertaş'ın Konser Anı.

Kaynak: <https://aregem.ktb.gov.tr>

Neşet Ertaş, 25 Eylül 2012’ de İzmir’de tedavi gördüğü hastanede, hayata gözlerini kapatmıştır (Köse, 2018: 8). Kabri ise kendi memleketi ve mahallesi olan Kırşehir ili, Merkez ilçesi, Bağbaşı Mahallesinde, babasının kabrinin ayak ucunda bulunmaktadır.

2.2. NEŞET ERTAŞ’IN KIRŞEHİR YÖRESİNE KATKI SAĞLADIĞI ESERLER

Neşet Ertaş’ın Abdallar üzerinde etkisinin olmasının nedenlerinden biri de Kırşehir yöresine ait derlemeler yapmış olması ve kaynak kişi olarak eserlere imza atmış olmasıdır. Türk halk müziği geleneğine bağlı olan Ertaş’ın eserleri, Abdallardan alınan dönütler neticesinde, her eserinin bir etüt, bir çalışma kaynağı, bir kültürü ve adından da anlaşılabilceği gibi neşe, dert, aşk temalarını işlemiş olduğu görülmüştür.

Yamaner Yamak tezinde, sözü Ertaş’a ait olan türküleri beş adet, müziği Ertaş’a ait olan türküleri on üç adet, toplamda sözü ve müziği Ertaş’a ait olan türküleri ise yüz yirmi adet, olarak belirtmiştir (Yamaner Yamak, 2003: 54-144). Parlak, 2013’de yazmış olduğu “Garip Bülbül Neşet Ertaş 2” adlı kitabında, sözleri Ertaş’a ait dokuz adet, müziği Ertaş’a ait on adet, söz ve

müziği Ertaş’a ait yüz yetmiş adet eserin olduğunu tespit etmiştir (Parlak, 2013b: 309-509). Tokel, 2004’ de baskıya giren “Neşet Ertaş Kitabı’nda” seçmeler olarak adlandırdığı, müziğin Ertaş’a ait olduğu dört adet, söz ve müziğin Ertaş’a ait olduğu on dokuz adet esere yer vermiştir (Tokel, 2004: 276-307). Bu araştırmada; Neşet Ertaş’ın kaynak kişi olarak verildiği ve derleme yapmış olduğu bilgisinin dışındaki veriler, değerlendirmeye alınmamıştır. Ancak, yapılan TRT nota arşiv taramaları sonucunda elde edilebilen veriler farklılık arz etmektedir. Buna göre; arşivden edinilen bilgiler doğrultusunda Ertaş’ın derlemiş olduğu ulaşılabilen eser sayısı yüz kırk iki adettir. Kaynak kişi olarak anıldığı eser sayısı ise yüz doksan dört adettir. Arşivde, Ertaş’ın hem kaynak hem de derleyen vasfı ile tespit edilen toplamda eser sayısı üç yüz otuz altı eser olarak tespit edilmiştir (TRT ve Devlet Korosu Nota Arşivi).

Kırşehir yöresine ait TRT repertuarında bulunan eser sayısı yaklaşık üç yüz on iki adet olduğuna göre, içerisinde Neşet Ertaş’ın da katkıda bulunduğu eserler çıkarıldığında eser adeti toplam yüz on dokuz düşmektedir (TRT ve Devlet Korosu Nota Arşivi). Ancak, Kırşehir yöresine ait eserlerin yaklaşık yarısına sahip olduğu tespit edilen Ertaş’ın, TRT derleme formlarında besteci adı seçeneği bulunmadığından, belki de Ertaş’ın bestelemiş olduğu eserlerin dahi tarafından kaynak kişi olarak göstermiş olduğu düşünülebilir.

2.3. NEŞET ERTAŞ’ IN SANATÇI KİMLİĞİ

Neşet Ertaş’ın, doğumundan ölümüne kadar sanatla ve diğer bir ifade ile ise müzikle iç içe olduğu görülmüştür.

Keskin, tezinde Neşet Ertaş’ın geçmişten beri Abdal müziğinin içerisinde yetişmiş ve on beşli yaşlara kadar devam eden çıraklık sürecinin ardından, kendisine özgü sanatını elde ederek yavaş yavaş ustalık dönemine geçişini sağladığını belirtmiştir. Babası Muharrem Ertaş ile düğün etkinliklerine giden ve Orta Anadolu’nun birden fazla köylerinde bulunan Neşet Ertaş’ın, müzik eğitimine ilk adımı attığını, bağlama haricinde keman, cümbüş ve darbuka vb. enstrümanları öğrenip kullandığını söylemiştir. Ayrıca, gittiği düğün etkinliklerinde köçeklik yapmış olması Ertaş’ın ritim duygusunu geliştirdiği, geleneksel Abdal müziğindeki enstrümanları icra etmek yoluyla armonik yapısını çözümlemiş olduğu ve bu sayede farklı türdeki enstrümanların aralarındaki bağlantıyı kurduğu üzerinde durmuştur. Bu sebeple enstrümanların icra etme tekniklerinin ve müziksel ifadelerinin birbirine aktarım bağlantısını sağlamış ve müzikte çok sesliliği de kullandığını ifade etmiştir (Keskin, 2014: 105).

Yapılan araştırmalar sonucunda, Neşet Ertaş'ın sanatçı kimliği hakkında ulaşılabilen tanımlar aşağıdaki gibidir:

Dilek' e göre; Neşet Ertaş kendi söylediği gibi Garip'tir. Bu sözünde garipliği; kimsesizlik, yalnız olmak gibi terimlerle açıklamıştır. Yaşamının bir kısmını gurbette sürdürmüştür. Neşet Ertaş ifade ettiği sözlü sanatın kıymetli varlığıdır. Neşet Ertaş yaşamadığı derdin türküsünü bestelememiştir (Dilek, 2019: 14-15). Artun'a göre; Neşet Ertaş, halk müziğinde önemli bir yere sahip olan türkü yakıcı ve icracılarındanır. Abdal kültürünün aktarıcısı, kendisine has çaldığı sazı ve söylediği türküleri ile gönüllere taht kuran değerli bir sanatçıdır. Hayatını devam ettirdiği sürece gurbeti yaşayan Neşet Ertaş, gurbette hayatlarını devam ettiren kişilerin sesi ve kalbi olmuştur (Artun, 2013: 1).

Bu bilgilere dayanarak, yaşamının bir kısmını gurbette geçirmiş olduğu anlaşılmıştır. Gurbette yaşamını devam ettirirken orada yaşayanlarında duygu ve düşüncelerini de yansıttığı ve eserlerinde genelde “gurbet temasını” işlemesinin bu durumdan kaynaklandığı söylenebilir.

Sümbüllü' ye göre; Neşet Ertaş, türkü bestekrı ve trk üreticiliğinde ve Türk halk müziğinde yeri oldukça büyüktür. Bestelediği eserleri doğaçlama olarak değil, zaman içerisine yayarak bestelediği bilinmektedir. Bu kapsamda, Neşet Ertaş'ın şık–ozan olarak değil, kendine özgü konuşma dili, çalgıcılığı ve ses icracısı olduğu; aynı zamanda türkü bestelemesinden de türkü yakıcı olduğunu ifade etmiştir (Sümbüllü, 2013: 852). Turhan ve Kova'ya göre; Neşet Ertaş, halk müziğine referans olan, Orta Anadolu müzik geleneğinde önemli bir yere sahip ve birden fazla bestesi ile Türk halk müziği ile bütünleşen bir halk ozanıdır (Turhan ve Kova, 2012: 119). Sarioğlu' ya göre, Neşet Ertaş, Orta Anadolu Abdal müziği kültürünün bu zamana kadar varlığını devam ettiren en önemli kişi ve Abdal geleneğinin öz dilini yaşatan ozanlardan olmuştur. Anadolu'daki Abdal müziğine yeni yorum getiren isimlerden Neşet Ertaş ve babası Muharrem Ertaş olduğu bilinmektedir. Abdal müziğini sadece yöresinde değil yurt içi ve yurt dışında tanıtıp, duyurmayı başarmıştır (Sarioğlu, 2019: 12).

Bu bilgiler ışığında; yukarıda Neşet Ertaş'ın katkıda bulunduğu eserler bahsinde geçen, Neşet Ertaş'ın Türk halk müziği üzerinde, etkisinin var olduğu ve özellikle Kırşehir Abdal müziğine katkısı olması açısından önem arz ettiği düşünülebilir. Yamaner Yamak'a göre; Neşet Ertaş, halk ozanları içerisinde yeri oldukça büyüktür. Yurdumuzda sadece devlet radyosunun bulunduğu ve bunun dışında farklı iletişim aracı bulunmadığı zamanlarda, sanatıyla n kazanan,

otuz yıldır adı türkülerle yaşayan ve bağlama dendiğinde akıllara ilk gelen ozandır (Yamaner Yamak, 2003: 1).

Ertaş, 2006 yılında TBMM tarafından Üstün Hizmet Ödülü almıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü UNESCO da 2010 yılında Ertaş'ı "Yaşayan İnsan Hazinesi" olarak ilan etmiştir (Köse, 2018:9).

BÖLÜM 3: BULGULAR

Bu bölümde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan 13(on üç) Abdal sanatçıya sorulan 10 soru karşılığında alınan cevaplar analiz edilmiş ve aşağıda sunulmuştur. Yöntemde de bahsedildiği üzere, araştırmamızda yer alan katılımcılara “A” kısaltması kullanılmış, numaralandırması ise görüşme sırasına göre “A1” den “A13” e kadar bu şekilde gösterilmiştir.

4.1. Neşet Ertaş, sanat yaşamı ile Kırşehirli Abdalları, müzisyenlikleri ve sanatçı kişiliklerinin oluşması açısından etkisi altına almış mıdır?

A1: Neşet Ertaş bizim için bir örnek niteliğindedir ve vazgeçilmezimizdir. Yol gösteren ustalarımızdan biridir. Bu sebeple, evet etkisi altına almıştır.

A2: Tabi ki, almaz olur mu? Biz gözümüzü açtık Neşet Ertaş’ı gördük. Ömrümüzün yettiği kadar Neşet Ertaş’ı müzikal ve kültür olarak devam ettirmek istiyoruz. Bizim önderimiz Neşet Ertaş’tır ve öyle devam edecektir.

A3: Almıştır. Neşet Ertaş’ın müzikleriyle yaşadık ve müziklerini yaşattık. Bizim için vazgeçilmezimizdir. Onun konuşmasını, sahnede duruşunu bunun gibi şeyleri örnek almışızdır.

A4: Tabi ki aldı. Onun izinden gitmeye çalışıyoruz. Onu izliyoruz.

A5: Tabi. Babadan ve Abdal aşireti ustalarından aldığı sanatı geliştirerek devam ettirdiğini biliriz. Herkes gibi bizlerde etkilendik ve devam ettirmeye çalışıyoruz. Bizim kaynağımız Neşet Ertaş’tır.

A6: Tabi ki. Bestelerinden dolayı Abdal aşiretinin müzik hakkında ufkunu açtı, yükseltti diyebiliriz. Eskiden ustalarımız vardı yine ama Neşet Ertaş gibi, değillerdi. Bizim öncümüz oldu ve ekolumuz oldu.

A7: Tabi ki. İlk önce yurt dışındaydı, o sıra etkisini söyleyemem ama geldikten sonra içli dışlı idik onun için daha çok etkilendik. Onun müziklerini çalar söyleriz. Onsuz olmaz. Artık bizim kültürümüz veya müziğimiz atalarımızdan yani o ve onun gibi ustalarımızdan aldık.

A8: Mutlaka almıştır. Nesilden nesile veya usta-çırak ilişkisi olarak Abdallar da müzik eğitimi olduğu için bizlerde etkilendik. Tıpkı Neşet Ertaş'ın babasından etkilendiği gibi diyebilirim. Kültürümüzde eskilerden ne gördüysek onu yaparız, özümüzü kaybetmemeye çalışıyoruz.

A9: Tabi. Neşet Ertaş, bizim öğretmenimiz, ustamız ve yol gösterenimiz olduğu için usta-çırak ilişkisinden dolayı hem müzik hem de kültür olarak etkisi altına aldı. Kültürümüzü ustalarımızdan alırız. Onlardan ne görürsek onu çalar söyleriz.

A10: Elbette ki. Aslında şöyle söylemek gerekir. Bizlerde usta-çırak ilişkisi olduğu için, babamızdan, ustamızdan ne görürsek onu çalıp söyleriz. Babalarımız da zaten Neşet Ertaş, Muharrem Ertaş, Çekiç Ali gibi ustaların eserlerini seslendirir. Bizde istesek de istemsek de bunları öğreniriz. Bu şekilde de etkisi aldığını söyleyebiliriz.

A11: Elbette. Bizim pirimiz, kaynağımız ve yolundan gittiğimiz kişi Neşet Ertaş. Onunla yaşarız müziğimizi, kültürümüzü açıkçası her şeyimizi. Bu nedenle de hem müzik olarak hem de kültürel anlamda etkilediği açıkça görülebilir.

A12: Neşet Ertaş ve onun gibi, Muharrem Ertaş, Çekiç Ali, Yusuf Usta, Bahri Altaş gibi ozanlarımızı önder olarak görürüz. Ama bizim dönemimizde Neşet Ertaş olduğu için etkisi altında kaldığımızı söyleyebilirim. Onun müziklerini çalar ve söyleriz. Kültürlerimizi de Atalarımızdan almışızdır. Yine de söyleyebiliriz. Kültür olarak da Neşet Ertaş'ın etkisi altında kaldığımızı söyleyebilirim.

A13: Elbette. Neşet Ertaş'ın ve onun gibi diğer ustalarımızın etkisi altında kaldık. Onun türkülerini çalar ve söyleriz. Sadece türküsünü de söylemekle bitmiyor. Onun kültüründen devam etmeliyiz ki, türkülerini icra ederken o anı olduğu gibi yaşayalım.

4.2.Neşet Ertaş'ın vefatından sonra günümüze kadar Abdal aşireti mensubu müzisyenlerin seslendirdikleri (çalıp-söyledikleri) eserler açısından herhangi bir değişiklik oldu mu? Olduysa açıklayınız.

A1: Abdal sanatçılar olarak her yöreye ait müzikleri çalar, söyleriz. Özellikle düğün çalgıcılığı yaptığımız için isteklere göre hareket ederiz. Arabesk müzik de bunların içerisinde yer almaktadır. Repertuvarımızı ona göre şekillendiririz. Bu nedenle değişiklikler oluyor.

A2: Elbette ki oluyor. Ortama göre, isteklere göre repertuvarımız değişebiliyor. Ama Neşet Ertaş türkülerini de her zaman söylüyoruz. Bizim için başta gelen kişi Neşet Ertaş'tır. Doğuymuş, batıymış, arabeskmiş kulağımızın duyduğu her şeyi çalarız. Fakat kendi kültürümüzü de çok iyi biliriz.

A3: Repertuvarımız değişmez ama yeni müzik tarzlarından, istekler doğrultusunda eklemeler yapılır. Yine de biz Neşet Ertaş ve Muharrem Ertaş gibi ustalarımızın müziklerini çalar söyleriz.

A4: Repertuvarımız değişmez. Atalarımızın müziklerini çalar söyleriz.

A5: Değişiklikler oldu. Telif hakkını başka birilerine sözleşme yapılarak verildiği için çalıp söyleyemiyoruz. Ama Neşet Ertaş'tan birebir duydum. Abdal aşiretinden telif hakkı istemiyorum, çalıp söyleyebilirler dedi ama maalesef şu an sorun oluyor. Bu da bizi olumsuz yönde etkiliyor. Repertuvarımız da bu şekilde değişmeye başladı. Ayrıca Arabesk müziğe doğru yönelme var. Kendi müziklerimizi unutmaya başladık. Hatta ben genç yetişen Abdal çocuklarımıza kızmaya başladım. Kendi müziklerimizin yerine Arabesk müzikleri repertuvara alıyorlar.

A6: Repertuvarımız değişti. Sosyal medyadan her türlü müzik dinliyorlar ve bizden de istiyorlar. Bizlerde ortama ayak uydurmak için çalışıyoruz ve söylüyoruz. Tabi bu da repertuvarımızın değişmesine neden oluyor. Bu arada kendi müziklerimizi de çalışıyoruz ama ister istemez repertuvar değişiyor.

A7: Repertuvarımız bizde değil de yeni yetişen Abdal aşireti gençleri farklı müziklerimizi ve özellikle Arabesk tarzına doğru yöneliyorlar. Ama yine Neşet Ertaş türkülerini çalar söylerler. Ama diğer müzik tarzlarını da istekler doğrultusunda icra ederler.

A8: Değişiklik var tabi ki. Bunu özellikle yeni yetişen Abdallarımızda görebiliriz. Eskilerde pek değişiklik olmaz. Ama onlarda ortama ve yeni hayata ayak uydurmak için repertuvarımızı değiştiriyorlar.

A9: Bizim müzik repertuvarımız ustalarımız. Ama şimdi ki genç yetişen Abdal sanatçılarımız, sadece Abdal sanatçılarımızın söylediği müzikleri hedef almıyor. Bunun

yanında popüler olan müzikleri, Arabesk vb. müzikleri de repertuvarlarına ekliyorlar. Bu sebeple genç yetişen Abdallarımızın repertuarı değişebiliyor.

A10: Bizim yöremiz Neşet Ertaş türküleri. Ama şimdiki genç Abdal sanatçılarımız da Arabesk müziğine doğru aşırı bir yönelme var. Bunun sebebinin ise halkın müzik dinlemesine bağlı diye düşünüyorum. Bizim gençler ise bunlardan dolayı repertuvarlarını değiştiriyorlar. Ben böyle olmasını istemiyorum ama maalesef.

A11: Bizler Neşet Ertaş müziklerini çalar ve söyleriz. Genç yetişen Abdal aşiretimiz de Neşet Ertaş müziklerini çalıp söylerler ama biraz da olsun bizim repertuarımız genç yetişen Abdallara göre değişmez. Onlarda bu değişimi görebiliriz.

A12: Neşet Ertaş'ın bestelerini hep çalar söyleriz ama işimiz müzisyenlik. Bu nedenle repertuarımızı güncellemek gerekiyor. Gündemdeki müzikleri öğrenmek gerekiyor. Gündemdeki müzikleri repertuarımıza eklerken Abdal müziği tarzında çalarız. Arabesk müzik bile olsa biz kendi tarzımız olan Abdal müziğine uyarlarız ve seslendiririz. Genç Abdallarımız için de aynı şeyleri söyleyebiliriz.

A13: Elbette ki repertuar değişikliği oluyor. Düğün çalgıcılığında isteklere göre hareket edilir. Eğer o eserin kalıcılığı üst seviyede olursa bu eserleri bizlerde çalmaya veya söylemeye devam ederiz ama bizim Abdal sanatçılarımızdan olan ustalarımızın eserlerini de icra ederiz. Neşet Ertaş bu değişimleri gördüğü zaman bizlere kızardı. Kendi Abdal müziklerimizi seslendirin diye.

4.3.Neşet Ertaş'ın vefatından sonra günümüze kadar Abdal aşireti mensubu müzisyenlerin çalgı icrası ve üslubunda ve öğrenmeyi tercih ettikleri çalgı aletleri açısından herhangi bir değişiklik oldu mu? Olduysa açıklayınız.

A1: Bizim emsallerimiz de yani orta ve yaşlı kesim Abdal sanatçılarımızda herhangi bir değişiklik yok fakat yeni yetişen Abdal aşireti gençlerinde bu değişimi görebiliriz. Bunun sebebinin ise ben ortama ayak uydurma olarak düşünüyorum.

A2: Ufak tefek değişiklikler oluyor ama genel anlamda olmaz. Bazı sanatçılardan gördükleri makamları onlar gibi çalmaya çalıştıkları için ufak tefek değişiklik görebiliriz.

A3: Kulağımızın duyduğu her şeyi çalarız. Yolundan gittiğimiz üstadımız, Neşet Ertaş'tır. Onun gibi çalıp söyleriz fakat bazı arabesk tarzı müziklerde illaki çalma söyleme teknikleri özellikle genç yetişen Abdallarda farklılık gösteriyor. İsteklere göre hareket ederler ve bu şekilde çalma ve söylemede değişiklik olduğunu söyleyebilirim.

A4: Değişiklik olmadı ve aynen devam ettik.

A5: Abdal müziğimizi yapıyoruz ama illaki değişim oldu. Özellikle genç yetişen Abdal aşiretine çocuklarına baktığımız zaman değişimleri görebiliyoruz. Arabesk müziğine doğru yönelme olunca ister istemez çalma ve söyleme tekniği de değişebiliyor.

A6: İllaki farklı eserler çaldığımız için müzik icra ve teknikler değişiyor ama, her tarz müziği kendi Abdal müziği tarzımıza göre düzenleyerek seslendiriyoruz. Genç yetişen Abdallarımızda da aynı şeyi söyleyebilirim.

A7: Oldu tabi ki. Müzik tarzı farklılaşınca da icra ve tekniklerde illaki değişiyor. Geçiş hareketleri olsun vb. bunlar gibi özellikle gençlerde kendi aralarında çalarak bir şeyler katmaya çalışıyorlar.

A8: Oldu tabi. Yine, genç yetişen Abdallarımıza bakıldığında repertuvar değişince çalma söyleme tekniği de değişiyor.

A9: Müzik repertuvarımız değiştiği için, illaki çalma söylememizde o tarz müziğe yakın oluyor genç Abdal sanatçılarımızda. İcra ve teknikler değişebiliyor ama biz hangi tarz olursa olsun kendi Abdal müziği tarzımıza göre yorumlamaya çalışıyoruz.

A10: İcra ve teknik olarak baktığımızda kimden dinlerse o şekilde devam eder ama yaşlı Abdallara baktığımız zaman ustalarımızın izini hissederiz. Gençlerde ise bunu hissedemeyiz. Çünkü ustalarımızı dinlemiyorlar. Dinledikleri Arabesk müzik sanatçılarının icra ettikleri şekilde devam ettiriyorlar.

A11: İcra ve teknikler bizim emsallerimiz olan Abdallarda değişmez Neşet Ertaş'ın tekniğinde çalar söyleriz ama yeni yetişen Abdallar'da değişikliği görebiliriz. Ne dinlerlerse onu çalarlar.

A12: Değişim olmadı bizim emsallerde. Bunu genç yetişen Abdallarımız için söyleyecek olursak, illaki ustalarından gördükleri gibi kalmadı. Geliştirmeye çalışıyorlar. Bunları da icra ederken fark edebiliriz. Bağlama olarak düşünürsek, hız hareketleri, kromatik ve geçişleri görebiliriz. Burada ki amaç kendilerini geliştirmek.

A13: Repertuvarlarımız değişince, o anki müzik neyi gerektiriyorsa o şekilde icra edilir. Kendimizi sürekli güncel tutmak zorundayız. Bu da illaki Abdal müziklerimizin icra ve tekniklerini değiştirir. Çünkü farklı müzik tarzlarını icra ettiğimiz için.

4.4.Abdallık geleneğinin geçmişteki durumu ile günümüzdeki durumu arasında farklılıklar var mı?

A1: Çağımıza ayak durmak için ufak tefek değişiklikler olsa da eski kültürümüzü devam ettirmeye çalışıyoruz.

A2: Kültürel değişim olmaz. Eskiden nasılsak şu anda aynı kültürü devam ettiriyoruz. Tabi zamana ayak uydurmaya çalışıyoruz.

A3: Kültürümüz değişmedi. Gelenek göreneklerimiz de aynı ama bazı gelenek ve göreneklerimizde hafif de olsa değişim oluyor. Örneğin gelin alma. Önceden sadece aşiret olarak, aşiret dışında gelin alıp verilmezdi. Ama şu an değişim oldu. Bunlar gibi birkaç örnek gösterilebilir.

A4: Kültürümüz değişmedi aynısı gibi, benim gördüğüm bu.

A5: Eski kültürümüz ile bir değil tabi, ufak tefek değişiklikler oldu. Eski kültürlerimizi yaşatmayı istiyoruz. Adetlerimiz olsun, gelenek göreneklerimiz olsun.

A6: Kültürümüz çok derinden değil de çağa uydurmak için birazda olsa değişim oldu. Eskiden, cenazelerimizde komşular yemek yapar getirilerdi. Ama şuan bunun gibi sayacağımız kültürlerimizi unuttuk.

A7: Hayır. Eskiden ne ise şimdi de aynı.

A8: Hayır bizim kültürümüzde değişim olmadı. Eski kültürlerimizi devam ettirmeye çalışıyoruz.

A9: Pek değişmedi ama eski kültürümüzün aynısı gibi de değil. Geçim sıkıntısı düşmüş peşimize. Kültürümüzü bile yaşayamıyoruz.

A10: Kültürel bir değişim olmadı bu zamana kadar. Çünkü ne gördüysek onu uyguluyoruz. Ama yavaş yavaş akraba dışı evlilikler oluyor. Bu da kültürümüzde birazda olsa modernleşme yaratıyor.

A11: Kültürümüz de herhangi bir değişim olmadı. Büyüklerimizden ne gördüysek aynısını devam ettiriyoruz.

A12: Abdal kültürümüz ve geleneğimiz değişmez. Kültürlerimizi Atalarımızdan alırız ve devam ettiririz. Bizim çocuklarımızda ne görürlerse onu uygularlar.

A13: Değişim olmadı. Atalarımızdan neler görüp yaşadysak aynı şekilde devam ettirmeye çalışıyoruz.

4.5. Yaptığınız meslek ile ilgili olarak karşılaştığınız problemler nelerdir? Yaşanıyorsa ne tür sıkıntılar ile karşılaşıyorsanız belirtiniz.

A1: Çok yaşıyor. Bizim mesleğimiz düğün çalgıcılığı yapmak. Eski düğünlerdeki para kazancımız şu an yok. Şimdiki düğünlerin tadı tuzu kalmadı. Eskiden sezonda kazandığımız paralarla yıl boyu geçinebiliyorduk fakat şu an maalesef. Bu yüzden de genç Abdallarımız çalgıcılık mesleğine eskisi kadar yönelmiyorlar. Bizim maaşımız olduğu için sıkıntımız yok.

A2: Yaşıyor. Ama şükürler olsun bakanlığa bağlı olduğumuz için maaşımız yatıyor. Onunla kendimizi geçindiriyoruz. Abdal aşiretine baktığımız zaman durumları çok kötü. Maddi olarak özellikle kış günü hiçbir gelirleri yok. İl dışında çalışmaya, ekmek kazanmaya gidiyorlar.

A3: Şu anda çok yaşıyor. Pandemi dolayısıyla iş yok güç yok. Aşiret il dışına çıkıyor ve iş arıyor. Bizim için maddi olarak sıkıntı yok, bakanlığa bağlı olduğumuz için maaş alıyoruz. Aşiret çok zor durumda maalesef.

A4: Kültür bakanlığına bağlı olduğumuz için maddi sıkıntımız yok. Ama aşiret olarak düşünersek maalesef çok zorlanıyorlar. Artık eskisi gibi müzik işi yok.

A5: Yaşanıyor. Bizim için sıkıntı yok maaşımızı alıyoruz ama aşirete baktığımız zaman bu sıkıntıları görebiliyoruz. Başka mesleğimiz yok, tek geçim kaynağımız düğün çalgıcılığı. Artık aşiretimiz bu sebeplerden dolayı farklı illere göçüp geçimlerini sağlamaya çalışıyor. Müzisyenlik artık karın doyurmuyor. Önceden düğünlerde sadece Abdallarımız çalar söyler idi, ama şimdi eline sazı alan düğün çalmaya çalışıyor. Bu da bizi mesleğimizden soğutuyor.

A6: Biz kültür bakanlığına bağlı olduğumuz için herhangi bir maddi sıkıntı yaşamıyoruz ama Abdal aşiretini on iki ay doyurmuyor bu müzisyenlik mesleği. Onun için il dışına çıkıyorlar. Geçimlerini sağlamak amacıyla farklı meslekler yapıyorlar. Önceden öyle değildi. Düğün çalgıcılığı yaparak geçimlerini sağlayabiliyorlardı.

A7: Biz bakanlığa bağlı olduğumuz için aylık maaş alıyoruz. Herhangi bir maddi sıkıntımız yok ama Abdal aşiretine baktığımız zaman maalesef maddi sıkıntı çok yüksek. Önceden düğünlerden para kazanabiliyorlardı. Aileler rahat geçiniyordu şimdi onun da tadı kalmadı. Farklı meslekler yaparak çözüm yolları arıyorlar.

A8: Genel olarak Abdal aşiretini düşünürsek maddi sıkıntılar yaşanıyor. Düğünlerde eskiden kazandığımız gibi para kazanamıyoruz. Gündelik işler yaparak, geçici işler yaparak çözüm buluyorlar. Ama ben kültür bakanlığına bağlı olduğum için maddi yönden sıkıntı yaşamıyorum.

A9: Bizim için maddi bir sıkıntı olmuyor şu an. Kültür bakanlığının bünyesinde çalışıyoruz. Abdal aşiretine baktığımız zaman büyük ölçüde maddi sıkıntılar yaşanıyor. Düğün çalgıcılığında maddi bir gelir kalmadığı için, sıkıntılar yaşanıyor.

A10: Kültür bakanlığına bağlı olduğumuz için herhangi maddi bir sıkıntı yaşamıyorum. Aşirete baktığımız zaman üst düzey maddi sıkıntı var hele ki şu dönemde. Düğünler de para kazandırmıyor artık. Farklı meslekler yaparak veya gündelik işlerde çalışarak geçimlerini sağlamaya çalışıyorlar.

A11: Kültür bakanlığına bağlı olduğumuz için aylık maaşlarımızı alıyoruz. Bu da bize yetiyor. Abdal aşireti olarak düşünürsek maalesef çok zorluk çekiyorlar. Hele ki başka bir iş yapamayanlar. Müzisyenlik mesleği bitti artık. Geçen senelerde yine ufak tefek kazanıp evlerine ekmek götürebiliyorlardı. Bu sene pandemiden dolayı düğünde çalamadılar. Maddi olarak çok kötü durumdalar.

A12: Biz maddi olarak sıkıntı çekmiyoruz. Kültür bakanlığına bağlı olmayan Abdal a ıretlerimiz maddi olarak çok sıkıntıya giriyorlar. Bunun sebebi ise eskiden düğün çalmanın maddi olarak getirisi yüksekti. Maddi olarak bir sıkıntı ya anmıyordu. Ama  u an düğünler para kazandırmıyor. İki ay düğün  alıyoruz, on ay geziyoruz. Bu yüzden geçim sıkıntısı çekiyorlar. Bununla ba a çıkmak içinse gündelik i ler yapıyorlar.

A13: Biz maddi sıkıntı çekmiyoruz, kültür bakanlığına bağlı olduğumuzdan ama Abdal a ıretine baktığımız zaman maddi olarak çok zorluk çekiyorlar. Sadece düğün  almak yeterli olmadığı için gündelik işlerde çalışıyorlar.

4.6.Sizce Neşet Erta 'ın vefatından sonra Abdal a ıreti mensubu müzisyenlerin yaşam tarzında değişiklik oldu mu?

A1: Pek de olmadı. Ama tabi ki s zc m z liderimiz olarak gördüğümüz için boynumuz büküldü. Hayat tarzı ve inanç olarak da Alev liğimizi elimizden geldiği kadarıyla devam ettirmeye çalışıyoruz. Tabi eskisi gibi dedelerimiz gelmiyor. Bu da bizi birazda olsa olumsuz yönde etkiliyor.

A2: Olmadı. Neşet Erta  sağ iken nasılsa vefatından sonra aynı yaşam veya hayat tarzında devam ettik. İnanç olarak Alev liğimiz devam ediyor fakat artık Alevî dedelerimiz filan gelmiyor kendi kendimize ibadetlerimizi yapıyoruz.

A3: Bende olmadı ama yeni nesil de değişim oluyor. Bunun nedeni ise düğün çalgıcılığı para kazandırmıyor. Para kazandırmadığı için gençlerimiz bu mesleği seçmiyor. İnanç olarak ise Bekta  -Alevî ibadetlerimizi yapamıyoruz. Yavaş yavaş Alevî yaşam tarzımızdan uzakla ıyoruz.

A4: Olmadı. Aynı şekilde devam ettirmeye çalışıyoruz. Yaşam tarzımızda ve inancımızda Alevîliğin  u an hiçbir esintisi kalmadı. Alevîliği çok önce ya ıyorlarmı .

A5: Hayatımız, kültür bakanlığına bağlandığımız zaman tabi ki değişti. Çünkü maddi olarak gelir kaynaklarımız olmaya ba ladı. Ama diğer Abdal a ıretlerimize baktığımız zaman hayat tarzlarında da bu değişimi görebiliriz. Artık müzisyenlik mesleğini, maddi sıkıntılar yaşattığı için yapmıyorlar. A ıret farklı mesleklere yönelmeye ba ladı. Yaşam tarzımızdaki ve

inancımızdaki, Alevîlik yok olmuş. Eskiden anlatırlar, dedeler geliyormuş, cem filan yapıliyormuş. Ama biz bilmeyiz.

A6: Yaşam kalitemiz yükselti fakat geçim sıkıntıları başladı. Yaşam tarzımızda ve inancımızda, Alevîlik çocukluğumda da yoktu şimdi de yok. Çok çok eskiden olduğunu söylüyorlar fakat, ben görmedim. Ailemiz de Alevîliği bilmez, etmez.

A7: Değişiklik oldu illaki. Neşet Ertaş'ın vefatından sonra biz Abdallara ilgi daha çok arttı. Çünkü Neşet Ertaş bizi temsil ediyordu, ama vefat ettikten sonra biz temsil etmeye başladık. Eskiden bizim büyüklerimiz inanç olarak Alevîliği benimsemişlerdi, fakat şu an bizlerde yok. Önceden yaşanmış. Kırşehir' deki Abdallar da Alevîliği göremezsiniz diye düşünüyorum.

A8: Yaşam tarzımızda en önemli şey birbirimize bağlılık önemlidir. Birbirimize gider, geliriz ve sahip çıkarız. Bu bizim için çok eskiden gelen bir adettir. İnancımızda Alevîlik olarak ise hiçbir eser yok diyebilirim. Çok çok önceden cem ibadeti filan yapıyorlarmış ama eskide kalmış. Bu sebeple bizim aşiret bilmez.

A9: Neşet Ertaş vefat ettikten sonra bizlere ilgi ve alaka daha da arttı. Abdal müziğimizi dünyaya tanıtmaya fırsatında bulunduk. Yaşam tarzımız da Alevîlik inancında, eskiden dedelerin geldiğini filan söylüyorlar fakat biz bilmeyiz. O yüzden Alevîliği yaşamayız. Ailelerimiz de bilmez.

A10: Olmadı. Eski yaşam tarzı ve kültürümüzü devam ettiriyoruz. İnanç olarak Alevî değiliz. Önceden dedeler geliyormuş, cem yaparlarmış anlattıklarına göre biz bilmeyiz etmeyiz.

A11: Olmadı. Eski kültürümüzde ve yaşam tarzımızla yaşamaya devam ettiriyoruz. Çağa da ayak uydurmaya çalışıyoruz. Yaşam tarzımızda ve inancımızda Alevîlik olduğu söyleniyor bazı yerlerde. Fakat çok öncelerde olduğu bilinir. Şimdi de Alevîliğin hiçbir eseri yok.

A12: Olmadı. Neşet Ertaş sağ iken nasılsa vefat ettikten sonrada aynı. İnanç olarak düşünecek olursak Alevîliği, önceden dedeler gelerek Cem filan yaparlarmış. Şu an böyle bir şey var diyemeyiz. Eskiden kalmış ve unutulmuş ve kısacası bu kültürümüzü kaybetmişiz.

A13: İllaki değişiklikler oldu. Ortama göre ayak uydurmaya çalışıyoruz. Bu yüzden değişimler oluyor. İnanç olarak Alevîlik, çok eskiden varmış. Şu an öyle bir yaşantı bulamazsınız.

4.7. Kültür bakanlığı Ustalar Topluluğu'nda kadrolu olarak görev almanız sizi mesleğinizi yapmanız ve Abdallık geleneğini yaşatmanız açısından nasıl etkiledi?

A1: Kültür bakanlığına bağlanmamız mesleğimizi icra etmemizde olumlu yönde etkiledi. Abdal müziğini sadece Türkiye'de değil, farklı ülkelere de tanıtma fırsatı sağladı. Müzisyenliğimizi yaşatması için katkısı büyüktür.

A2: Olmaz olur mu, tabi ki oldu. Mesleğimizi yapmamız açısından, tekrar ederek, oturup müzik yaparak geliştirme fırsatı oldu. Abdallığı duyurmak, yaşatmak için il il gezerek, tanıtma fırsatı doğdu.

A3: Katkısı oldu. Farklı illerde ve ülkelere Abdal müziğini tanıttık. Bu durum bizim müziğimize olan ilgiyi artırdı. Kadro ile bağlanmamız mesleğimizi devam ettirmemiz açısından çok önemli yere sahip oldu. Bakanlığa bağlı olan Abdallar ile oturup müzik çalışmaları yapıyoruz. Bu da bizim müzikten uzak kalmadığımızın göstergesi olur.

A4: Katkısı oldu tabi ki. Müziğimizin devam etmesi adına çok faydalı oldu bizler içinde halkımız için de.

A5: Tabi ki. Maddi ve manevi yönde etkiledi. Kaliteli müzik yapmaya çalışıyoruz. Maddi bir kazanç sağladığımız için kendimizi sadece buraya adıyoruz. Oturup diğer arkadaşlarla müzik yapabiliyoruz ve çalışabiliyoruz. Dünyaya Abdal müziğimizi tanıtmaya çalışıyoruz. Tabi ki bunları Neşet Ertaş ve diğer kültür bakanlığı yetkilileri sayesinde olduğunu da söylemek gerek. Böylelikle de müzisyenliğimizi yaşatmaya ve duyurmaya devam ediyoruz.

A6: Tabi. Bizi belli başlı bir maaşımız olduğundan dolayı maddi yönden de olsun manevi yönden de olsun olumlu yönde etkiledi. Mesleğimizi yapmamız açısından devamlılığımızı sağladı diyebilirim. Diğer Abdal aşiretimize baktığımız zaman neredeyse geçim sıkıntıları yüzünden Abdal müziğimizi unutulmaya başlandığını bile söyleyebilirim. Ama bizler için kültür bakanlığına bağlanmamız müzikal anlamda ve mahalli baz da profesyonelliğe doğru yöneltti.

A7: Tabi ki. Manevi ve maddi çok büyük etkisi oldu. Kültür bakanlığına bağlanınca değerimiz arttı. Önceden bizi davulcu diye dışlardı ama şimdi tam tersi kıymetlendik. Kültür bakanlığına bağlanınca bizim işimiz bu diyebildik. M ziğimize yoğunlaştık. Bir şeyler eklemeye çalıştık. Dünyaya Kırşehir' i ve Abdal müziğimizi tanıtık, tanıtıyoruz.

A8: Mutlaka oldu. Biz müzisyenlik mesleğimize devam ediyoruz ve sürekli çabalıyoruz. Kültüre bağlı olduğumuz için bir şeyler yapmaya çalışıyoruz ve kendimizi yeniliyoruz. Ama aşirete baktığımızda bunu göremiyoruz. Müzisyenlik mesleği bitiyor maalesef. Çünkü maddi olarak geliri yok.

A9: Önceden sözleşmeli idik korkuyorduk. Kadroya geçince mesleğimize sımsıkı sarıldık. Elimizden geleni de yapıyoruz. Müziğimizi Sadece Türkiye'ye değil, dünyaya duyurmaya çalışıyoruz.

A10: Saygınlık kazandık. Eskiden her düğüne giderdik maddi sıkıntı çektiğimiz için ama şu an düğünleri bile seçiyoruz. Belli başlı maaşımız var. Ama aşirete bakarsak onlar her düğüne giderler. Çünkü başka gelirleri yok. M zisyenliğimizi yaşatması adına söyleyecek olursak, her tarafa Abdal müziğimizi tanıtma fırsatı oldu.

A11: Bizi olumlu yönde etkiledi. Cesaretlendik, ilgi alaka arttı. Sayısızca illerde ve ülkelerde bulunarak konserler verdik. Bu da bizim Abdal müziğimizi sürekli yenileyerek yaygınlaştırmamıza adım oldu.

A12: Önceden sadece bu mesleğimizi düğünlerde icra ederdik. İki ay  alardık. Ama kültür bakanlığına bağlandığımızdan beri her gün mesleğimizi icra ediyoruz. Evde otururken bile enstr manımızı alıp çalışabiliyoruz. Çünkü bize maddi olarak da getirisi var.  algımızla araya soğukluk girmiyor. Dünyaya Abdal müziğimizi duyurmaya çalışıyoruz. Kültür bakanlığına bağlanmasaydık eğer bunlar olamazdı, geçim sıkıntısı olurdu diğer Abdal aşiretlerimiz gibi.

A13: Hem maddi hem de manevi olarak olumlu yönden etkiledi. M zisyenliğimizi sadece düğünlerde yapardık şimdi ise dünyaya tanıtmak için de yapıyoruz. Kültüre bağlı olduğumuz için maddi olarak sıkıntı yaşamıyoruz. İşimiz sadece müzisyenlik. Onun için elimizden gelenin en iyisini hem sanatımızla hem de duruşumuzla göstermeye veya anlatmaya çalışıyoruz.

4.8. Abdal aşireti çocuklarının ve gençlerinin geçmiş ile günümüzdeki eğitim durumları açısından neler söylemek istersiniz?

A1: Çok değişim oldu. Önceden çocuklarımız okumazdı, baba mesleği olan çalgıcılığı yaparlardı. Çünkü para kazanırdık, ailemizi geçindirirdik. Ama şu an çalgıcılıkta para kazanılması eskiye göre az olduğu için, aşiret çocukları da okumayı tercih ederek bir yerlere gelmeye çalışıyorlar.

A2: Eğitim olarak önce de zayıf şimdi de zayıf. Geçim sıkıntısından dolayı eğitim alamıyorlar. Gençlerden okuyan eğitim alan var ama çok az sayıda.

A3: Eskiden okumak yoktu. Düğün çalgıcılığında para kazanılıyordu ama şimdi para kazanılmadığı için herkes okumaya çalışıyor ve mesleğini buluyor.

A4: Eskiden eğitime sıcak bakılmıyordu ve okumak yoktu. Şu an tam tersi oldu gençlerimiz okuyor.

A5: Eskiden herkes ilkokulu okuyordu ve daha sonra hemen sanata yönelme oluyordu ama şimdi bu düzen kalmadı. Genç yetişen Abdallarımız okuyor. Müzik öğretmeni olanlarımız var, memur olanlarımız var ve bunun gibi farklı kurumlarda çalışanlarımız var. Herkes bir yerlere geliyor ama müzisyenliğimiz bitiyor.

A6: Eğitim durumları, eskiye göre daha yükseldi. Eskiden kimse okumuyordu ve imkânlar yoktu. Şu an Abdal aşireti çocukları belli bir yere gelmeye çalışıyorlar ve okumaya veya eğitimlerini artırmaya çalışıyorlar. Abdal aşireti çocuklarından birçok müzik öğretmenleri var.

A7: Eskiden ailemiz bize enstrüman verirdi, bunu çalacaksın ekmeğin bu derlerdi ama şu an oku diyoruz. Eğitim aldırıyoruz, destek veriyoruz çocuklarımıza. İyi bir yerlere gelebiliyorlar. Her meslekte olanlarımızı şu an sayabiliriz.

A8: Okuyan çocuklarımız arttı, bizlere nazaran. Eğitimini alıp belli bir yere gelenlerimiz var tabi ki ama müzisyenlik mesleğimiz bitmek üzere, yeni yetişen Abdal sanatçılarımız çok az sayıda.

A9: Eskiden, düğün çalgıcılığının maddi olarak getirisi yüksekti. O yüzden okumayı, tercih etmiyorduk. Gitgide maddi olarak düğün çalgıcılığının getirisi azaldı, geçim sıkıntısı başlayınca çocuklarımız okumayı ve bir yere gelmeyi amaçladılar. Bu yüzden eğitim veya okumak arttı.

A10: Eskiden sadece, düğünlerde para kazanılıyordu. Tek seçeneğimiz vardı. Aileye bakacak kişi lazımdı. Okumazdık ama şu an gençlerimiz okuyor ve meslek sahibi oluyor. Bunun da zamanla, Abdallık kültürü bitireceğini söyleyebilirim.

A11: Şimdiki eğitim durumlarımız gayet iyi. Eskiden kimse okumazdı. Ama şu an herkes okuyarak bir yerlere gelmeye çalışıyor ve gelenlerde fazla sayıda.

A12: Şu an da eğitim durumları çok iyi. Eskiden böyle değildi. Geçim sıkıntısı vardı. Ama şimdi eğitim alan çocuklarımız, her biri bir meslekle ilgileniyorlar. Müzisyenlikte yavaş yavaş bitiyor gibi.

A13: Şimdi ki Abdal aşireti çocukları, okuyup bir yere gelmeye çalışıyorlar ve gelenler de var. Eskiden, okuma oranı düşüktü. Geçim sıkıntısı vardı. Bu yüzden eğitim durumu, şu an üst seviyede diyebilirim.

4.9. Müzisyenlik dışında size maddi getirisi olan başka bir imkânınız var mı? veya başka bir meslek ile ilgileniyor musunuz?

A1: Bakanlığa bağlı olduğumuz için ilgilenmiyoruz. Fakat Abdal aşireti olarak düşünersek, gündelik işler gibi, mesleği olan mesleğiyle ilgili sigortalı işte çalışıyor.

A2: Benim işim bu, zurnacılık. Farklı bir meslek yapamayız, biz atalarımızdan bunu gördük. Ama müzisyenliğin yanında farklı meslek yapanlar var, çünkü iş yok. Farklı meslek yapanlarda bakanlığa bağlı olmayanlar, geçimlerini sağlamak için mecbur yapacaklar.

A3: Hayır, ilgilenmiyorum. Bakanlığa bağlı olmamız geçimimizi sağlıyor. Aşiretlerimiz ise günü kurtarmak adına gündelik işlerde çalışıyorlar.

A4: Hayır, bakanlığa bağlı olduğumuz için farklı bir iş ile uğraşmıyoruz. Abdal aşireti, gündelik işlerle uğraşıyorlar.

A5: Evde hobi işleriyle uğraşıyorum. Pek maddi bir geliri yok ama sevdiğim için uğraşıyorum. Ama bizim mesleğimiz kültür bakanlığına bağlı Abdal müzisyenlik. Diğer aşirete baktığımız zaman, gündelik maddi gelir sağlayacak işlerle uğraşıyorlar.

A6: Ben sadece müzikle uğraşıyorum. Farklı işler yapan, Aşiretten Abdallar var, ama yazında düğün çalgıcılığına devam ederler.

A7: Hayır, ben ilgilenmiyorum. Benim mesleğim, müzisyenlik. Aşiretimize baktığımızda artık müzisyenlikle karın doymadığı için günlük işler gibi, farklı meslekler yapıyorlar.

A8: Hayır, ilgilenmiyorum. Benim işim müzisyenlik.

A9: Hayır, bizim işimiz müzisyenlik. Abdal aşiretimize bakarsak, ekmeklerini bulmaya çalışıyorlar. Müzisyenlik bitti. Para kazandırmıyor. Geçimlerini sağlayabilmeleri için gündelik işler yapıyorlar.

A10: Hayır, ben ilgilenmiyorum. Kültüre bağlı olduğum için gerek duymuyorum ama mesleğim var. Aşirete bakıldığında her türlü meslekle uğraşanlarımız var. Devlet işinde çalışanlar, kendi işini yapanlar ve sayılı sayıda müzisyenlik yapanlar.

A11: Hayır, ben ilgilenmiyorum ama aşiretten farklı meslekler yapanlarımız var ve bu farklı meslek yapanlar da müzisyenlik mesleğini yapmıyorlar.

A12: Hayır, ilgilenmiyorum. Aşirete baktığımız zaman farklı mesleklerle ilgilenenlere rastlayabiliriz. Onlarda müzisyenliğin maddi olarak getirisi olmadığı için yavaş yavaş bittiğini bilen kişilerdir.

A13: Hayır, benim işim müzisyenlik. Şunu söyleyecek olursak, kültür bakanlığına bağlanmadan önce gündelik işler yaptım ama şu an yapmıyorum. Aşirete bakacak olursak gündelik işlere devam ediyorlar.

4.10. Kültür bakanlığı ustalar topluluğu göreviniz kaç yıldır devam ediyor ve ilk başladığınız zamanlardaki koşullar ile şu an ki koşullar arasında değişiklik oldu mu? Olduysa olumlu-olumsuz hangi değişiklikler oldu?

A1: 2001 yılında başladım. Herhangi bir değişiklik yok. Sadece önce sözleşmeliydik, şimdi kadrolu olduk. Bu da bizim için olumlu yönde etkiledi. Ayrıca ilk başladığımız yıllar da “Abdallar ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Şu an “Ustalar ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırıldık. Ama şimdiki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar ve Oyun Topluluğu” olması.

A2: 7 yıldır devam ediyorum. Vefat eden Abdal sanatçılarımız yerine bakanlığa alındık. Bir de bakanlıktan isteğimiz, “Abdallar ve Oyun Topluluğu” olarak biliniyorduk. Şu an “Ustalar ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırıldık. Ama şimdi ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar ve Oyun Topluluğu” olması.

A3: 7 yıldır kadrolu olarak görev yapıyorum. Boşalan kadroya geçtim. Önce programlarımız yoğun geçiyordu. Ama pandemi şu an olarak olumsuz yönde etkiledi. Önceden “Abdallar ve Oyun Topluluğu” olarak biliniyorduk. Şu an “Ustalar ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırıldık. Ama şimdi ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar ve Oyun Topluluğu” olması.

A4: 2001 yılında başladım. Koşullarımız aynı değişmedi. “Abdallar ve Oyun Topluluğu” olarak biliniyorduk. Şu an “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırıldık. Ama şimdi ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması. Bunun da sebebi herkesin Neşet Ertaş’ı tanınması.

A5: 7 yıldır devam ediyorum. Rahmetli olanların yerine alındık. Koşullar arasında fark var tabi ki. Ama en çok da bu sene olduğunu söyleyebiliriz. Pandemiden dolayı programlar filan iptal edildi, neredeyse enstrümanları elimize dahi alamaz olduk. “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak biliniyorduk. Şu an “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırıldık. Ama şimdi ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırılması.

A6: 2001’ de başladım halen devam ediyoruz. Sadece ilk başladığımız yıllarda biz “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak adlandırıldık. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A7: 2001’ de başladık. Neşet Ertaş’ın vesilesiyle sınavla kazandık, halen devam ediyoruz. Sözleşmeli olarak başladık, kadroya bağlanınca daha emin hissediyoruz. Bir güvencemiz oldu artık. İlk başladığımızda “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar

Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A8: 2001 yılında sözleşmeli başladık. Şu an kadroya bağlandık. Kadroya geçince kendimizi güvende hissettik. İlk başladığımızda “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A9: 2001 yılında başladık. İlk başladığımız da ve Neşet Ertaş vefat ettikten sonra çok yoğunluk. Farklı illere ve hatta ülkelere giderek müziğimizi tanıttık. İlk başladığımızda “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A10: 2001 yılında başladık ve devam ediyoruz. Koşullarımız aynı ama sadece bize değer göstermelerini istiyoruz. Başladığımız zaman da “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A11: 2001 yılında başladık. İlk başladığımız sırada koro çalgı ve söyleme olarak pek uyum yoktu. Ama artık şu an uyumumuz gayet güzel herkes birbirine uyumlu olarak icra ederler. Bir de başladığımız zaman da “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A12: 2001 yılından beri devam ediyorum. İlk başladığımızda grupla icra ederken acemilik vardı. Grupla çalma düzenini, zamanla çalışarak bunu halletmişizdir. Bir de başladığımız zaman da “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

A13:2005 yılından beri devam ediyorum. İlk başladığım da programlara giderken ulaşım çok zordu. Şu an her şey kolaylaştı. İstedğimiz yerlere istediğimiz zaman ulaşabiliyoruz. İlk zamanlar “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak adlandırılıyorduk. Bizim isteğimizle Abdal’ın kelime anlamını bilmedikleri için “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak isimlendirildik. Ama şu an ki isteğimiz “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olması.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, Neşet Ertaş'ın vefatından sonra Kırşehir'deki Abdal geleneğinin durumu inceleyen bu çalışma, araştırmaya yön veren alt problemler çerçevesinde değerlendirilmiştir.

SONUÇLAR

Birinci alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, Abdal aşireti mensuplarının tamamının, Neşet Ertaş'ı sanatçının, sanatsal üretimleri, yaşam biçimi, Abdal kültürünün bir temsilcisi olması yönü ve yörenin müzik repertuvarına sağladığı katkı boyutlarıyla örnek aldıkları söylenmiştir. Neşet Ertaş'ı hem sanat hem de yaşam tarzı olarak örnek aldıklarını söylemek mümkündür. Dağdeviren de, Abdallarla ilgili çalışmasında katılımcıların çoğunun Neşet Ertaş'ın sanatçılığını ve insanlığını örnek aldığını bildirmektedir (Dağdeviren, 2019: 877).

İkinci alt probleme ilişkin bulgular incelendiğinde, yörede Abdallık geleneğini sürdüren sanatçılardan belirli bir yaşın üzerinde olan ustaların geleneksel repertuvara (bozlaklar, ağırlama ve oyun havaları) daha çok sadık kaldıkları, yine de müzisyenlik mesleğinin gereği , bu sanatı icra ettikleri düğün ortamlarında dinleyicilerden gelen isteklere göre de repertuvara farklı tarzlarda eserler ekledikleri, genç kuşak aşiret mensuplarının repertuvarlarında arabesk ve fantezi müzik türlerine önceki kuşak sanatçılara göre daha fazla yer verdikleri, albüm çalışmalarında yöre müziğinden bazı eserlere yer vermek istedikleri bununla birlikte telif ödemelerinin bu noktada kendilerine engel olduğu ve müziği sundukları kitlenin isteklerine cevap vermek adına farklı tarzda müzikler icra etseler de müzik yaşamlarında yöre repertuvarının esas teşkil ettiği ifade edilmiştir.. Yiğiter ve Şahin de, yeni kuşak olarak yetişen yöre sanatçılarının müzik piyasasında yer edinebilmek amacıyla ve ekonomik kaygıların da etkileriyle geleneksel olan repertuvar yerine arabesk, fantezi ya da özgün müzik repertuvarı eserlerini seslendirdiklerini, repertuarlarında yer alan bozlak formunda eser sayısının önceki kuşak yöre sanatçılarının bozlak repertuarlarıyla kıyaslandığında daha az olduğunu ve yöre sanatçılarının Muharrem Ertaş, Çekiç Ali, Hacı Taşan ve Neşet Ertaş'a ait eserlere yüksek telif ücretleri nedeniyle albüm çalışmalarında yer veremediklerini bildirmektedirler (Yiğiter ve Şahin, 2019: 614). Genç yetişen Abdal aşiretinin, eski kuşak Abdal aşiretine göre, yöre müziğinden birazda olsa uzaklaştıklarını ve tüm Abdal aşiretinin albüm çalışmalarında ise yöre müziğini telif ödemelerinden dolayı seslendiremediklerini söylemek mümkündür.

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, orta yaş ve üzeri Abdal aşireti mensuplarında, ustalarından nasıl gördülerse aynı şekilde geleneksel Abdal müziği icra ve tekniklerini devam ettirdikleri, genç yetişen Abdal aşireti mensuplarının ise geleneksel Abdal müziği repertuvarında yer alan formlarda eserleri icra edip yaşatmaya çalışmalarının yanı sıra, düğün ortamlarında dinleyicilerin istekleri doğrultusunda farklı müzik tarzlarına ait eserleri de öğrenip icra etmek zorunda kalmaları nedeniyle, icra ve tekniklerinin farklılaştığı, arabesk ve fantezi müziğe ait icra ve söyleme biçimlerinin zamanla yaygınlaştığı ifade edilmiştir. Genç yetişen Abdal aşireti mensupların, orta yaş ve üzeri Abdal aşireti mensuplarına göre, müziği icra ettikleri mekânlarda yöre müziğinin yanında, arabesk ve fantezi müziğe ait teknik ve yöntemleriyle icra etmeleri gerektiği için tekniklerinin farklılaştığını söylemek mümkündür.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, sosyo-kültürel anlamda yaşadıkları ortama ayak uydurmak için yaşam biçimlerinde küçük çaplı değişikliklerin gerçekleşmiş olduğu, bununla beraber gelecek kuşaklara, atalarından miras olarak devraldıkları müzik geleneğinin, inanç değerlerinin ve kültürlerinin aktarımını sağlayarak devam ettirmeyi amaçladıkları söylenmiştir. Abdal aşireti mensuplarının, kültürlerini aynı şekilde devam ettireceklerini ve gelecek kuşaklara aktaracaklarını ifade etmek mümkündür.

Beşinci alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kadrosunda yer alan Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda bulunan Abdal aşireti mensubu 13 sanatçının maddi koşullarının yeterli olduğu, geçimini düğünlerde elde ettikleri kazançla sürdüren Abdal aşireti olarak düşünüldüğünde ise, hele ki bu dönem de Pandemi'nin de etkisiyle maddi açıdan zor durumda oldukları, düğün çalgıcılığının para kazandırmadığı ve bu durumdan kurtulmak için düğün çalgıcılığını bırakıp, maddi getirisi olan gündelik işler yaptıkları ve geçimlerini bu şekilde devam ettirdikleri söylenmiştir. Kültür bakanlığı kadrosunda bulunan Abdal sanatçıların, herhangi bir maddi sıkıntısı olmadığı, bakanlığa bağlı olmayan Abdal sanatçılarının ise belirli bir maaşa sahip olmadıkları ve ayrıca düğün çalgıcılığından da artık maddi gelirin az olmasından dolayı geçimlerinde zorlandıklarını ifade etmek mümkündür.

Altıncı alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, Neşet Ertaş'ın vefatından sonra kültürel değerlerinde ve yaşam tarzlarında küçük ölçekli değişimlerin olduğu, bunun yanında yeni yetişen Abdal aşireti çocuklarının, çalgıcılık mesleğinin maddi olarak pek getirisi

olmadığından çalgıcılık mesleğini devam ettiremedikleri ve farklı mesleklere yöneldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, inanç yaşamları ile ilgili bildirdikleri ifadeler değerlendirildiğinde, katılımcılardan 11'i (%84), Alevî-Bektaşî inancı ile ilgili ritüellerin artık yaşatılmadığını, Ehl-i Beyt sevgisinin ve Bektaşîlik felsefesinin yaşam biçimlerine şekil verdiğini; katılımcılardan 2'si (%16) zaman zaman dini ritüelleri gerçekleştirmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Abdal aşiretinin Bektaşîliğin felsefî esaslarına yaşamlarında yer vermeye çalıştıkları fakat Bektaşîlik ile ilgili ritüelleri çoğunlukla artık gerçekleştiremedikleri ifade edilmiştir. Abdal aşiretinin kültür ve yaşam tarzlarında Neşet Ertaş'ın vefatından sonra ufak çaplı değişimin olduğunu, genç yetişen Abdal aşireti çocuklarının çalgıcılık mesleğinin pek maddi getirisi olmadığından tercih etmediklerini, katılımcıların inanç olarak, 11'inin Alevî-Bektaşî inancı ile ilgili ritüelleriyle bir bağlantısı olmadığını, 2'sinin Ehl-i Beyt sevgisinin ve Bektaşîlik felsefesini yaşamaya çalıştıklarını söylemek mümkündür.

Yedinci alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların tamamının, kadro ile Kültür bakanlığına bağlandıklarında saygınlıklarının arttığını düşündükleri, Abdal müziğini, sürekli olarak geliştirmeye çalıştıkları, sadece Türkiye'ye değil, dünyaya Abdal müziğini ve Kırşehir'i tanıttıkları nitelikte çalışmalar gerçekleştirdikleri, kendilerini sadece müzisyenlik mesleği ile ilgili çalışmalara adayabilmeleri sayesinde, müzikal anlamda, mahalli sanatçılar olarak profesyonelliğe doğru yöneldikleri ifade edilmiştir. Kültür bakanlığına bağlandıktan sonra, itibarlarının arttığı, kendi kültür ve müziklerini dünya çapında duyurabildiklerini ve kendilerini sadece müziğe adadıklarını söylemek mümkündür. Dağdeviren, Abdal aşireti mensubu müzisyenlerden Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda görev alan sanatçıların, bu topluluğa üye olduktan sonra hem ekonomik yaşamlarının hem de birbirleriyle dayanışmalarının olumlu yönde etkilendiğini ifade ettiklerini bildirmektedir (Dağdeviren, 2019: 877).

Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, geçmiş kuşaklardan devrıldıkları meslekten ziyade yaşam biçimleri de olan çalgıcılığın, geçmiş zamanlarda önemli ölçüde maddi getiri de sağlaması nedeniyle sadece bu meslekle ilgilenerek başka bir meslek yapma gereği duymadıklarını ifade etmişlerdir. O dönemde eğitime önem vermedikleri, günümüzde mevcut ekonomik koşullar içerisinde müzisyenlik veya çalgıcılık mesleğinin, maddi olarak getirisinin yeterli olmaması nedeniyle, yeni yetişen Abdal aşireti çocuklarının eğitime önem verdikleri ve büyük bir çoğunluğunun eğitim alarak, müzisyenlik veya çalgıcılık

dışında farklı mesleklere de yöneldikleri ifade edilmiştir. Bakanlığa bağlı olan Abdal müzisyenler, sadece müzisyenlik veya çalgıcılık mesleğini yaparken diğer Abdal aşiretlerinin sabit bir geliri olmadığından, maddi sıkıntı yaşadıkları için farklı mesleklere yöneldiklerini ve eskiye nazaran eğitime önem verdiklerini ifade etmek mümkündür. Gürsoy, Abdallar arasında eğitim ve öğretimin öneminin anlaşılmış olmasıyla birlikte, henüz yeterli bir eğitim bilinci ve eğitime olanak sağlayan sosyal ve kültürel yaşam anlayışının yerleşebilmiş olmadığını, buna bağlı olarak Abdalların modern yaşam sürecine etkin bir şekilde katılmalarında önemli sorunlarla karşılaştıklarını, eğitim sorunun da etkisiyle Abdalların sosyo-kültürel ve ekonomik bir dikey hareketliliğe katılamadıklarını bildirmektedir (Gürsoy, 2006: 247). Gürsoy'un çalışmasını gerçekleştirdiği 2006 yılından günümüze kadar geçen 15 yıllık süreçte Abdal aşireti mensuplarının eğitim ile ilgili yaklaşımlarının olumlu yönde değiştiğini söylemek mümkündür. Dağdeviren, Abdal aşireti mensuplarının ekonomik nedenlere bağlı olarak çocuklarının müzisyenlik yapmalarını istemediklerini, ayrıca günümüzdeki değişimin günlük yaşamlarını ve müziklerini olumsuz yönde etkilediğini bildirmektedir (Dağdeviren, 2019: 877). Eğitime olan ilginin artmasında yukarıda belirtilen olumsuzlukların önemli ölçüde etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların hepsinin Kültür Bakanlığı'na bağlı oldukları ve bu sebeple düzenli olarak maaş olanağına sahip oldukları için işlerinin sadece müzisyenlik olduğu ve bunun dışında başka bir işle ilgilenmedikleri, Kültür Bakanlığı'na bağlı olmayan Abdal aşireti mensuplarının müzisyenlik dışında geçimlerini sağlayabilmeleri için farklı meslekler ve gündelik işler yaptıkları ve böylelikle Abdal aşireti mensupları arasında müzisyenliğin giderek azaldığı ve yavaş yavaş unutilan meslek olabileceği söylenmiştir. Çalgıcılık mesleğinin günümüzde, maddi getirisinin yetersiz olması nedeniyle Abdallar arasında farklı mesleklere yönelişin arttığını ve unutulmaya yüz tuttuğunu ifade etmek mümkündür.

Onuncu alt probleme ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, katılımcılardan dokuz kişinin 2001 yılından itibaren, üç kişinin 2014 yılından itibaren, vefat eden ve emekli olan kişilerin yerine topluluğa katıldıkları, bir kişinin de 2005 yılında Kırıkkale Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda göreve başlayıp, 2015 yılında Kırşehir Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğunda tayin olup yer aldığı; katılımcıların tamamının sözleşmeli olarak işe başladıkları ve daha sonra kadroya alınmalarının, hem sosyo-ekonomik koşullar ve toplumsal statü

anlamında kendilerini güvende hissetmeleri hem de müziksel çalışmalarını yapmaları açısından yaşamlarını olumlu yönde değiştirdiği, ilk göreve başladıkları yıllarda “Abdallar ve Oyun topluluğu” olarak kurulan topluluğun isminin daha sonra kendi istekleri doğrultusunda “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak değiştirildiği, günümüzde ise topluluğun isminin “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak değiştirilmesinin istendiği ifade edilmiştir. “Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” adının “Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu” olarak değiştirilmesinin ve böylelikle Neşet Ertaş’ın isminin unutulmayacağını ifade etmek mümkündür.

ÖNERİLER

Günümüzde popüler kültür ürünlerinin ve müziğin, teknolojik imkânlar (yaygın internet ve akıllı telefonlar) sayesinde ve sosyal iletişim uygulamalarının da katkısıyla çok hızlı yaygınlaştığı ve kabul gördüğü bilinmektedir. Bu durum, ulusal kültürlerin ve köklü geçmişe sahip kültürel zenginliklerin yaşatılmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Türk halk müziğinin her yörede birbirinden farklı vokal ve çalgısal icra biçimleri açısından oldukça zengin yapısının ve repertuvarının geleceğe taşınması noktasında, yöresel müzik kültürleri, müzisyenler ve icra biçimleri ile ilgili akademik çalışmaların gerçekleştirilmesi; halk müziği geleneğini yaşatan (Neşet Ertaş, Hisarlı Ahmet, Zara’lı Halil, Tenekeci Mahmut, Aşık Veysel vd.) ve yaygınlaştıran sanatçıların hem sanat yaşamlarının hem de eserlerinin müziksel yapıları ile ilgili detaylı çalışmaların gerçekleştirilmesi; çoğunlukla sözlü gelenekle yaşatılan ve kuşaktan kuşağa aktarılan halk müziği kültürü ve repertuarı ile ilgili teorik çalışmaların gerçekleştirilmesinin, zengin Türk halk müziği birikiminin teorik alt yapı, dolayısıyla da bilimsel kimlik kazanarak gelecek kuşaklara aktarılması; Abdallık geleneğinde mevcut otantik çalma ve söyleme biçimlerinin sürdürülmesi açısından üniversitelerde ve/ya müzik eğitim kurumlarında bu kültüre ve geleneksel icra biçimlerine odaklanmış çalışmaların gerçekleştirilebileceği araştırma merkezleri kurulmasının, ya da geleneksel müziklerle ilgili araştırma merkezlerinde Abdal tarzı vokal ve çalgısal icralarla ilgili betimleyici çalışmaların gerçekleştirilmesi; Abdal aşireti mensuplarının, varlığını devam ettirebilmesi, Abdal müzik geleneğinin sürekliliğinin sağlanması ve genç yetişen Abdal aşireti çocuklarının Abdal müziğine olan ilgisinin artırılabilmesi için, belediye, kültür ve turizm müdürlüğü gibi farklı kurumlarda maddi gelir ve geçimlerini sağlayabilecekleri iş imkanlarının sunulması;

kültürlerini yaşatmaları ve sürekliliğini sağlamaları amacıyla dernek ve kuruluşlar gibi yerlerde eğitimler verilmesi, düğün çalgıcılığının belli bir resmiyete dayandırılarak çoğunlukla Abdal aşiretinin üstleneceği ve bu sayede maddi gelirlerinin iyileştirilebileceği; inanç yaşamları için ise Alevî-Bektaşî inancı ile ilgili ritüelleri devam ettirmek isteyen Abdal aşireti mensuplarına kültür evlerinde bir mekan tahsis edilerek ve gerekli koşullar sağlanarak devam ettirilmesi; Abdal müziğinin daha fazla yerlere ulaşabilmesi ve ilerleyebilmesi açısından Kültür Bakanlığı kadro istihdamının artırılması; Abdal aşiretinin kendi kültürünü, özünü ve yaşayış biçimlerini değiştirmemeleri ve Abdal müziğinin kuşaktan kuşağa aktararak yaşatılması için farklı bir meslek yapıyor olsa bile çalgıcılık mesleğini de devam ettirmesinin teşvik edilmesi; Neşet Ertaş'ın isminin yaşatılması amacıyla, Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu adının Neşet Ertaş Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu olarak değiştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- ALTIOK, A. A. (2010). *Türk Halk Müziğindeki Bozlakların Ses Tekniği Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ARTUN, E. (2013). Âşıklık Geleneğinde Neşet Ertaş Türkülerinin Yeri. *Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu* (ss.1-17), Düzenleyen Ahi Evran Üniversitesi. Kırşehir. 13-14 Mayıs 2013.
- AYATA, S. (2012). Anadolu Abdalları. *E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1(14): 51-62.
- BEHAR, C. (1987). *Klasik Türk Musikisi Üzerine Denemeler*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- BUDAK, O. A. (2000). *Türk Müziği'nin Kökeni Gelişimi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. KILIÇÇAKMAK, E. AKGÜN, E.Ö. KARADENİZ, Ş. DEMİREL, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- BÜYÜKYILDIZ, H. Z. (2009). *Türk Halk Müziği- Ulusal Türk Müziği*. İstanbul: Papatya
- DAĞDEVİREN, A. (2019). Abdallar, Müzik ve Turizm. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 12(67): 859-878.
- DEMİRSİPAHI, C. (1975). *Türk Halk Oyunları*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- DİLEK, O. (2019). *Neşet Ertaş Türkülerindeki Sosyal Bilgiler Dersi Değerleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DÖNMEZ, M. (2003). *Sosyal Bütünleşme Açısından Alevîlik*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERKAN, S. (2009). Abdallar Üzerine Bir Değerlendirme, *Türkoloji Dergisi*. 2(2): 232-255.
- _____ (2008). *Kırşehir Yöresi Halk Müziği Geleneğinde Abdallar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜRSOY, Ş. (2006). *Türkiye Abdalları*. Ankara: Platin Yayınları.

- _____ (2006). *Sosyal ve Dini Yaşam Açısından Günümüz Orta Anadolu Abdalları - Kırşehir Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KARAKURT, D. Türk Söylence Sözlüğü, *Türk Mitoloji Ansiklopedisi*, Cilt I., e-kitap, Türkiye 2012, 24-25.
- KESKİN, A. (2014). “Geleneksel Abdal Müziğinin Temsili ve Neşet Ertaş”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7(34): 99-112.
- KÖPRÜLÜ, M. F “Abdal Maddesi” *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*, I. Fasikül, Türkiyat Enstitüsü Yayını, (1935), 23-56.
- KÖSE, S. (2018). *Neşet Ertaş Türkülerinin Cümle Yapısı Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çankırı: Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- OKUMUŞ, E. (2005). “Türkiye’de Marjinal Bir Grup Olarak Abdallar”, *SBArD*. 3(6): 489-512.
- ÖĞEL, B. (1987). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ÖZARSLAN, M. (2001). *Erzurum Aşıklık Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ÖZATA, C. (2007). *Sözlü/Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme- Öğrenme Süreci Bolu İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- ÖZCAN, Ö. (2001). *Neşet Ertaş Yaşamı ve Bütün Türküleri*. İstanbul: Simurg Yayıncılık.
- ÖZDEMİR, E. (2008). *Emirdağı Musiki Geleneğinde Abdallar ve Yeni On Altı Türkü*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZDEŞ, F. ve DEMİR, S. (2017). *Abdallık Geleneği Temsilcileri Muharrem Ertaş ve Hacı Taşan’ın Seslendirdikleri Eserlerin Farklı Açılardan Tasnifi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- PARLAK, E. (2012). *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*. (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı.
- _____ (2013a). *Garip Bülbül Neşet Ertaş I*. İstanbul: Demos Yayınları.

- _____ (2013b). *Garip Bülbül Neşet Erta 2*. İstanbul: Demos Yayınları.
- SARIKAYA, M. ve SEYFELİ, M. (2004). Kırşehir Abdal/Teber Dili ve Anadolu, Azerbaycan, Özbekistan Gizli Dilleriyle İlgisi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. 15, 243-278.
- SARIOĞLU, M.. (2019). *Neşet Erta Türkülerinde Söz ve Ezgi Uyum*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- SARUHAN, . (2012). *Orta Anadolu Abdalları Ses İcralığında Register ve arkıcı Formantı Bulguları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Anabilim Dalı Müzikoloji ve Müzik Teorisi Programı.
- SZER, V. (1996). *Müzik / Ansiklopedik Sözlük* (4. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- SÜMBÜLLÜ, H.T. (2013). Türk Halk Müziğinde İcra-Kuram Problemi: “Cahildim Dünyanın Rengine Kandım” rneği. *Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Erta Sempozyumu*(ss. 843-855),Düzenleyen Ahi Evran Üniversitesi. Kırşehir. 13-14 Mayıs 2013.
- TARIM, C. H. (1945). *Kırşehir Tarihi*. Kırşehir: Kırşehir İl Basımevi
- TEKİN ARICI, E. (2017). *Orta Anadolu ve Ege Abdal Kültürleri Arasındaki İlişkinin Müzikal Analiz zerinden Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TOKEL, B. B. (2004). *Neşet Erta Kitabı* (2. Baskı). İstanbul: Kapı Yayınları.
- _____ (2018). *Neşet Erta Kitabı* (4. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- TURHAN, M. ve KOVA, . (2012). Değerler EĞitimi Açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Erta, Açık Mahsuni erif, Açık Veysel ve zay Gönlüm Bağlamında Bir İnceleme. *EĞitim ve İnsani Bilimler Dergisi* 3(6): 117-128
- TURHAN, S., KARA, M., TAN, N., ve GÜNDÜZ, A. (2000). *Kırşehir Halk Müziği*. Ankara: Cem Web Ofset.

- TÜRNÜKLÜ A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 24 (24): 543-559.
- UÇAN, A. (2005). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi* (3. Baskı). Ankara: Evrensel Müzik Evi Yayınları.
- _____ (2000). *Geçmişten Günümüze – Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- ULUDAĞ, S. “Abdal”, *İslam Ansiklopedisi*, Cilt I., Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1988,59-61.
- YAMANER YAMAK, H. (2003). *Neşet Ertaş'ın Hayatı ve Eserleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YİĞİTER, M.E. ve ŞAHİN, C. (2019). Abdallarda Bozlak Söyleme Geleneğinin Günümüzdeki Durumu (Kırşehir ili örneği). III. *Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (ss. 609-665), Düzenleyen Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. Nevşehir. Eylül 2019.
- YILDIZ, R, NAZENİN, Ü, ÖZCAN, O, ALTAŞ, M, DOĞAN, A, ÇÖL, H, GÜNEY, G, ve ÖZKAN Ü. (2015). Kırşehir Abdallarının Eğitim Hakkına Erişiminin Önündeki Engeller. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*. 13(49): 100-126.
- YILMAZ, A. (2008). *Kırşehir Örneklemesiyle Anadolu Abdalları*. Kırşehir: Kültür-Tarih Yayınları.
- YILMAZ, H. (2011). *Alevî-Sünnî Diyalogu*. Sivas: Asistan Yayıncılık.
- YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H. (2008) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖRE, S. (2012). “Kırşehir Yöresi Halk Müziği Kültürünün Kodları ve Temsiliyeti”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 1(9): 563-584.

İNTERNET KAYNAKLARI

TRT ve Devlet Korusu nota arşivine 03.06.2021 tarihinde <http://www.devletkorusu.com/index.php/nota-arsivi/nota-arsivi> internet sitesinden erişim sağlanmıştır.

T.C. KIRŞEHİR VALİLİĞİ (2019). UNESCO Kırşehir müziğini tescilledi. 09/01/2021 tarihinde <http://www.kirsehir.gov.tr/unesco-kirsehir-muzigini-tescilledi> adresinden erişilmiştir.

“Bozlak gök kubbeye atılmış bir çığlıktır” 08.12.2020 tarihinde <https://www.evrensel.net/yazi/79824/sana-dede-diyecegim> internet sitesinden erişim sağlanmıştır.

“Fırka-i İslâhiye” maddesinin tanımına 08.11.2020 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/> internet sitesinden erişim sağlanmıştır.

“Zahit” maddesi için 04.11.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> internet sitesinden elde edilmiştir.

“Derviş” maddesinin anlamına 04.11.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> internet sitesinden elde edilmiştir.

“Sünnî” sözcüğünün kelime anlamı 08.11.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> internet sitesinden elde edilmiştir.

“Tekasüf” sözcüğünün kelime anlamı 08.11.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> internet sitesinden elde edilmiştir.

“Fırka-i İslâhiye” sözcüğünün kelime anlamı 08.11.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> internet sitesinden elde edilmiştir.

“Fotoğraf 1, 2 ve 3”, 10/05/2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/bozlak-kulturunu-dunyaya-tasiyorlar/1231874> internet sitesinden erişilmiştir.

“Fotoğraf 5”, 09/05/2021 tarihinde <https://aregem.ktb.gov.tr/TR-258743/neset-ertas-1938-2012.html> internet sitesinden erişilmiştir.

“Fotoğraf 6”, 12/05/2021 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Muharrem_Erta%C5%9F internet adresinden erişim sağlanmıştır.

“Fotoğraf 7”, 12/05/2021 tarihinde <https://www.ensonhaber.com/biyografi/muzisyen/neset-ertas-kimdir> internet adresinden edinilmiştir.

“Fotoğraf 8”, 12/05/2021 tarihinde <https://fr.foursquare.com/v/ne%C5%9Fet-erta%C5%9F-m%C3%BCzesi/5714d1cccd103d0073aad940?openPhotoId=58ac10c8739d8559788a6c14> internet adresinden alınmıştır.

“Fotoğraf 9”, 13/05/2021 tarihinde <https://bianet.org/bianet/yasam/190119-halkin-sanatcisi-kalan-bir-saz-sairi-neset-ertas> internet adresinden elde edilmiştir.

“Fotoğraf 10”, 16/05/2021 tarihinde <http://www.liderhaber.com/bozkin-tezenesi-neset-ertas-bursada-konserle-anilacak-11693h.html> internet adresinden edinilmiştir.

“Fotoğraf 26”, 19/05/2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/bozkin-tezenesi-neset-ertas-kirsehirdeki-mezari-basinda-anildi/1985329> internet adresinden erişilmiştir.

EKLER

EK A 1: Fotoğraflar Listesi

EK A 2: Görüş Bildirimi İzin İsteği

EK A 1: Fotoğraflar Listesi

Fotoğraf 6. Muharrem Ertay'ın Arşivlerdeki Eski Fotoğrafi.

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org>

Fotoğraf 7. Neşet Ertaş'ın Gençliğinden Bir Kare.

Kaynak: <https://www.ensonhaber.com/>

Fotoğraf 8. Neşet Ertaş'ın Android Heykeli.

Kaynak: <https://fr.foursquare.com/>

Fotoğraf 9. Neşet Ertaş.

Kaynak: <https://bianet.org/>

Fotoğraf 10. Kırşehir Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu.

Kaynak: <http://www.liderhaber.com/>

Fotoğraf 11. Behsat Karakuş ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 12. Özdemir Göçer ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 13. Tamer Karakuş ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 14. Aydın Çekiç ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf15. Vedat Öz ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 16. Burhan Ertay ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 17. Zafer Başaran ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 18. Alican Ertek ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 19. Bektaş Şahin ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 20. Ali Çakıcı ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 21. Birol Ertay ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 22. Uğur Yurdakul ile Görüşme Sonrası.

Fotoğraf 23. Adem Göçer ile Online Görüşme Esnası.

Fotoğraf 24. Kırşehir Ustalar Müzik ve Oyun Topluluğu ile Görüşme Esnasında.

Fotoğraf 25. Neşet Ertaş'ın Kabri.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr>

EK A 2: Görüş Bildirimi İzin İsteği

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Sayı : E-42898935-251.99-1037853
Konu : Tez Çalışması İzin İsteği (Mehmet
BEKTİK)

13.01.2021

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 30.12.2020 tarih ve E.14811 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınız gereği, Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün Devlet Konservatuarı Türk Müziği Anabilim Dalı 50719348658 numaralı yüksek lisans öğrencisi Mehmet BEKTİK, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğümüzde sanatçıların ile yazınız ekinde bulunan sorular hakkında röportaj ve çalışmalar yapmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Zikri ŞAHİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Röportaj Soruları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 94451F27-EB8E-4F98-B627-2D7F6DBA3829 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ebd>
Ahievran Mahallesi Ahi Cad. NO:10 Bilgi için: Alper YILDIRIM
Tel: 03862134443 İşçi
Fax: 03862123295

